

Consultatieverslag voorstel tot wijziging van de Gaswet en de Mijnbouwwet betreffende het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld

Het wetsvoorstel is geconsulteerd via de website www.internetconsultatie.nl. In de periode van 29 maart tot en met 13 april 2018 konden via deze website reacties worden ingediend op het wetsvoorstel. De mogelijkheid tot reageren is daarbij expliciet gecommuniceerd aan de netbeheerder van het landelijk gastransportnet, Gastera, NAM, de betrokken gemeenten en waterschappen en de provincie Groningen. Er zijn binnen de gestelde termijn in totaal 77 reacties ontvangen waaronder van de betrokken provincies, gemeenten en waterschappen maar ook van veel bewoners in en rond het gebied en belangengroepen. In veel reacties werden opmerkingen gemaakt over veiligheid en leveringszekerheid, zorgplicht, versterking en aansprakelijkheid en inspraak. Op de deze reacties wordt hieronder nader ingegaan. Voor de overige reacties wordt verwezen naar het bijgevoegde excelbestand.

Veiligheid / leveringszekerheid

In een groot aantal reacties (30) wordt gereageerd op het in het concept wetsvoorstel gehanteerde brede veiligheidsbegrip en de afweging die daarbij is gemaakt.

De gevolgen van de gaswinning uit het Groningenveld voor de inwoners van Groningen zijn ingrijpend. In de brief van 29 maart 2018 heeft het kabinet daarom aangekondigd dat de gaswinning uit het Groningenveld zo snel mogelijk wordt beëindigd. Tot die tijd mag niet meer uit het Groningenveld worden gewonnen dan nodig is voor de leveringszekerheid. De behoefte aan gas uit het Groningenveld zal de komende jaren substantieel worden verminderd en daarna verder wordt afgebouwd tot nul. Het wetsvoorstel biedt het kader waarmee zeker gesteld kan worden dat deze maatregelen ook daadwerkelijk leiden tot minimalisering van de gaswinning uit het Groningenveld. Dat de winning van gas uit het Groningenveld leidt tot aardbevingen is ondertussen bekend. Echter ook de gevolgen van het niet kunnen leveren van geschikt gas aan huishoudens of bedrijven zijn zeer ingrijpend. De eindverbruikers in Nederland en in delen van Duitsland, België en Noord-Frankrijk zijn de komende jaren voor de toelevering van hun gas nog voor een deel afhankelijk van de gaswinning uit het Groningenveld.

In paragraaf 2.2 zijn de gevolgen van het niet kunnen leveren aan eindafnemers geschetst. Gelet op deze gevolgen kiest het kabinet er voor om de komende jaren meer gas te winnen uit het Groningenveld dan vanuit een oogpunt van seismische risico's gewenst is. Hierdoor zullen er naar verwachting meer bevingen plaatsvinden dan wanneer de gaswinning verder naar beneden wordt gebracht. Gelet op de ontwrichtende gevolgen van het langdurig niet kunnen voorzien van geschikt gas aan bedrijven en mogelijk zelfs kwetsbare afnemers zoals huishoudens, zorginstellingen en scholen acht het kabinet deze afweging verantwoord. Bij een op dit moment wenselijk geacht lager winningsniveau zal een groot deel van de bedrijven in Nederland en onze buurlanden jarenlang (tot 2022) niet kunnen worden voorzien van geschikt gas. Het gaat dan niet alleen om de in de Kamerbrief genoemde grootverbruikers, die een aansluiting hebben op het (laagcalorisch) landelijk gastransportnet, maar ook om gasgestookte elektriciteitscentrales, winkels, kantoren en het midden- en kleinbedrijf die aansluitingen hebben op de distributienetten. Deze bedrijven moeten "achter de voordeur" worden afgesloten. Ombouw van al deze bedrijven is in deze periode niet haalbaar en met name kleinere bedrijven (MKB) kunnen niet rechtstreeks op het hoogcalorisch gasnet (hoge druk) worden aangesloten. Bovendien geldt dat er in grote delen van Nederland geen hoogcalorisch gasnetwerk aanwezig is en zeker geen distributienetten voor hoogcalorisch gas. De maatschappelijke gevolgen van het meerjarig afschakelen van een groot deel van de bedrijven en kantoren in Nederland acht het kabinet niet aanvaardbaar. Het kabinet zet daarom maximaal in op ombouw van grootverbruikers, vraagvermindering uit het buitenland en het vergroten van de conversiecapaciteit. Hiermee zal de behoefte aan gas uit het Groningenveld de komende jaren snel afnemen. Tot dat jaar kan het naar het oordeel van het kabinet nodig zijn om meer gas uit het Groningenveld te winnen dan gelet op het belang van de veiligheid wenselijk is. Mochten de effecten van de bevingen verergeren, dan laat het afwegingskader van dit wetsvoorstel de mogelijkheid om dit oordeel te herzien en dus de afweging anders uit te laten vallen. Het kabinet verwacht echter dat met de verdere afbouw de komende jaren de intensiteit en de kracht van de bevingen verder zal afnemen.

Zorgplicht, aansprakelijkheid en versterken

In het overgrote deel van de reacties wordt aangegeven dat de wijziging van de zorgplicht gevolgen heeft of kan hebben voor de vraag wie – de vergunninghouder of de Staat -

aansprakelijk is voor schade die ontstaat als gevolg van de winning van gas uit het Groningenveld en wordt de vraag opgeworpen of de basis voor het versterkingsprogramma met dit wetsvoorstel is weggefallen. Naar aanleiding van deze reacties is het wetsvoorstel aangepast. Het doel van dit wetsvoorstel was en is om geen wijzigingen aan te brengen in de civiele aansprakelijkheid. Om de onduidelijkheid hierover weg te nemen is aan het wetsvoorstel een bepaling toegevoegd waarin wordt bepaald dat artikel 6:178, onderdeel c, van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing is. In het verlengde hiervan is aan het wetsvoorstel toegevoegd dat de minister de maatregelen neemt die redelijkerwijs van hem gevegd kunnen om te voorkomen dat als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld de veiligheid wordt geschaad. Deze bepaling geeft de juridische basis voor een publieke aansturing en uitvoering van het versterkingsprogramma waarbij de versterking op afstand van de vergunninghouder wordt geplaatst. Deze bepaling laat onverlet dat de vergunninghouder aansprakelijk blijft voor de kosten die gemoeid zijn met versterken.

Inspraak

Een groot aantal burgers heeft aangegeven dat de rechtsbescherming met dit wetsvoorstel ernstig wordt ingeperkt. Behalve onduidelijkheid over aansprakelijkheid wordt hierbij ook gewezen op het beperken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de operationele strategie. In de consultatieversie was opgenomen dat alleen belanghebbenden een zienswijze kunnen indienen. Tevens zou de uniforme voorbereidingsprocedure en de advisering door de betrokken overheden niet worden toegepast als de gevolgen van de winning gelijk zouden blijven of zouden afnemen. De provincie Groningen en de gemeenten in Groningen gaven aan niet beperkt te willen worden in hun adviesrecht. Naar aanleiding van deze reacties is het wetsvoorstel op twee punten aangepast. De mogelijkheid om een zienswijze in te dienen is verruimd tot een ieder en de uitgebreide voorbereidingsprocedure en de advisering door de betrokken overheden zal bij iedere vaststelling van de operationele strategie worden toegepast.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
A. de Dood-Matze	Veiligheidsbelang Groningers moet op de eerste plaats worden gezet. Wetsvoorstel moet worden verbeterd op de punten versterkingsoperatie, aansprakelijkheidskwesties, beslissingsbevoegdheden, het nog behalen van recht voor oude schadegevallen, huidige schadegevallen en toekomstige schadegevallen.		Het wetsvoorstel is op de punten aansprakelijkheid en versterken aangepast. In het Besluit Mijnbouwschade is geregeld dat sinds 19 maart de schadeafhandeling is overgegaan van NAM naar de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade. Voor oude schadegevallen is ook een regeling getroffen (zie brief aan de Tweede Kamer 33 529, nummer 423).
A. de Dood-Matze	Winning boven veiligheidsniveau had al jaren geleden gestopt moeten worden en mag zeker niet nog 4 jaar doorgaan (zeker niet zonder versterkingsoperatie).		Gaswinning uit Groningenveld kan niet zomaar gestopt worden omdat er nu nog te veel afnemers afhankelijk zijn van dit gas. Daarom worden maatregelen genomen zoals aangekondigd in brief aan Tweede Kamer van 29 maart 2018 (33529, nummer 547).
A. Nugteren	Versterkingsoperatie wordt gekoppeld aan nieuw onderzoek. Onmogelijk om te weten hoeveel veiliger het wordt na een substantiële vermindering van de gaswinning.	Berekenen seismisch risico is niet vergelijkbaar met het behalen van de algemene geldende veiligheidsnorm. Wie denkt dat veiligheid duur is moet eens een ramp	Het wetsvoorstel is aangepast en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt bij de minister belegd.
C. Wildervanck	Veiligheid wordt expliciet op de tweede plaats gesteld (na leveringszekerheid).	Onacceptabel dat de vergunninghouder niet meer gesanctioneerd kan worden bij overtreding van de zorgplicht.	Het veiligheidsbegrip kent twee aspecten, het aspect van veiligheid als gevolg van seismische risico's en het aspect van veiligheidsrisico's voor afnemers van gas als geen gas meer kan worden geleverd. Het wetsvoorstel is aangevuld met een bepaling zodat de vergunninghouder kan worden gesanctioneerd indien hij niet handelt overeenkomstig de door de minister vastgestelde de operationele strategie.
C. Wildervanck	Wetsvoorstel is inhoudelijk, procesmatig, sociaal en ethisch in zijn geheel en alleszins onacceptabel.	Bewoners worden minder goed beschermd.	Doel van het wetsvoorstel is om de gaswinning uit het Groningenveld zo snel als mogelijk te minimaliseren.
De Groningers, burgerinitiatiefgroep bird's eye view	Omkeren bewijstlast moet gelden voor alle mijnbouwactiviteiten.		Dit valt buiten de reikwijdte van dit wetsvoorstel. Omkering van de bewijstlast is aan de orde wanneer er sprake is van een groot aantal gevallen van schade waarvan vaststaat dat die het gevolg is van mijnbouw. Dan is aannemelijk dat vergelijkbare gevallen
De Groningers, burgerinitiatiefgroep bird's eye view	Borgt de Staat het schadefonds voor mijnbouw als de vergunninghouder failliet gaat.		Het waarborgfonds mijnbouwschade wordt door alle in Nederland actief zijnde mijnbouwmaatschappijen gevuld. Faillissement van 1 vergunninghouder betekent dus niet het einde van het waarborgfonds.
De Groningers, burgerinitiatiefgroep bird's eye view	Geen ongelijke regimes voor na-ijleffecten van het Groningenveld en andere velden.		Als gevolg van een winningsplicht, kan van de vergunninghouder niet verlangd worden dat nadelige gevolgen worden voorkomen maar wel dat deze door de manier van winning zoveel mogelijk worden beperkt. Dit geldt ook voor de na-ijleffecten.
De Groningers, burgerinitiatiefgroep bird's eye view	Het is niet vanzelfsprekend dat alles onder de grond eigendom van de overheid is.	Vraagt om een brede maatschappelijke gedachtenwisseling over dit uitgangspunt.	Uitgangspunt van de Mijnbouwwet is dat delfstoffen die zich in de bodem bevinden eigendom zijn van de Staat en dat de eigendom door winning overgaat. Uitzondering hierop vormen de vergunninghouders die voor de inwerkingtreding van de Mijnbouwwet over een concessie beschikten; zij zijn met de concessie eigenaar geworden en die status is door het overgangsrecht van de Mijnbouwwet gerespecteerd.
De Groningers, burgerinitiatiefgroep bird's eye view	Winning moet per direct naar nul.		Gaswinning uit Groningenveld kan niet zomaar gestopt worden omdat er nog te veel afnemers, bij gebrek aan andere bronnen, afhankelijk zijn van levering van gas uit het Groningenveld. Daarom worden er maatregelen genomen zoals aangekondigd in brief
dr. G.E. de Vries	Te veel onzekerheid of gaswinning in 2030 stopt.	Onzekerheden zijn besluiten van volgende kabinetten, de wil van Rusland, een recessie etc.	Dit valt buiten de reikwijdte van het wetsvoorstel, maar de inspanningen van het kabinet zijn hierop gericht (Kamerstukken II 2017/18, 29 maart 2018, 33529, 457).
dr. G.E. de Vries	Veiligheid wordt om politieke redenen opzij gezet.	Nog vier jaar winning boven het veiligheidsniveau (nog vier jaar code rood).	Het veiligheidsbegrip kent twee aspecten, het aspect van veiligheid als gevolg van seismische risico's en het aspect van veiligheidsrisico's voor afnemers van gas als er geen gas meer kan worden geleverd.
dr. G.E. de Vries	Versterkingsproces in Overschild moet in een kader van dorpsvernieuwing doorgaan zoals het is ingezet.		Het wetsvoorstel is aangepast en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt bij de minister belegd. De uitvoering van de versterkingsoperatie zelf is geen onderdeel van
E. Meiborg	Schaart zich achter de inbreng van Eijgelaar en de Waddenvereniging.		Zie reactie bij de opmerkingen van Eijgelaar en de Waddenvereniging.
E. Ruben	Veiligheid = leveringszekerheid.	Leveringszekerheid wordt boven seismische risico's geplaatst.	Het veiligheidsbelang in Groningen en het belang van veiligheid van leveringszekerheid zijn beiden onderdeel van het brede veiligheidsbelang. De komende vier jaar is het niet mogelijk om met het winnen van 12 bcm te voldoen aan de leveringszekerheid. De veiligheidsrisico's die zijn verbonden met het voor langere tijd afsluiten van huishoudens, ziekenhuizen en bejaardentehuizen zijn dermate groot dat de minister het niet verantwoord acht om deze eindafnemers af te sluiten.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
E. Ruben	Staat en NAM zijn wel verantwoordelijk voor schade door gaswinning die de veiligheidsnormen te boven gaat.		Het wetsvoorstel en de memorie van toelichting zijn op het punt van aansprakelijkheid aangepast en daarmee verduidelijkt.
F. ten Brake	Heeft het eindrapport "Gronings Perspectief" als reactie bijgevoegd.	Eindrapport beschrijft de verandering van gezondheid, ervaren veiligheid en toekomstperspectief van Groningers in 2016 en 2017. Rapport bevat een aantal aanbevelingen, zoals schade, veiligheid, gezondheid en vertrouwen centraal stellen, bewoners betrekken bij besluitvorming, integraal plan van aanpak en maatschappelijke gevolgen van toekomstige versterking beperken.	Deze aspecten zijn voor het kabinet mede aanleiding geweest om de gaswinning uit het Groningenveld zo spoedig mogelijk te minimaliseren.
Feith juridisch expert	Wetsvoorstel komt alleen ten goede aan de Staat [leveringszekerheid].		Leveringszekerheid is van belang voor alle inwoners van Nederland.
Feith juridisch expert	Minister wil gedupeerden de toegang weigeren tot het hoogste rechtssysteem om op te komen tegen de nieuwe gasbesluiten. Schending van de trias politicaer.		Het wetsvoorstel is aangepast waardoor een ieder een zienswijze kan indienen bij het ontwerpbesluit van de minister en belanghebbenden in beroep kunnen bij de Raad van State. Dit is ook zo bij de huidige instemmingsbesluiten.
G. Noorlander	Winning gaat voor de veiligheid.		Het veiligheidsbelang in Groningen en het belang van veiligheid van leveringszekerheid zijn beiden onderdeel van het brede veiligheidsbelang. De komende vier jaar is het niet mogelijk om met het winnen van 12 bcm te voldoen aan de leveringszekerheid. De
G. Noorlander	Geen zekerheid meer over versterken van woningen.	De toezegging is opgeschort. Het nu al stopzetten van de versterkingen veroorzaakt onwaarschijnlijk veel onrust en stress.	Het wetsvoorstel is aangepast en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt bij de minister belegd. De uitvoering van de versterkingsoperatie zelf is geen onderdeel van het wetsvoorstel.
G. Noorlander	Burger krijgt weer met de NAM te maken bij geschillen.		Met het Besluit mijnbouwschade Groningen heeft de overheid de afhandeling van fysieke schade aan gebouwen en werken als gevolg van bodembeweging door gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag Norg aan zich getrokken. Er is dus sprake van een publieke schadeafhandeling. Het wetsvoorstel wijzigt dit niet.
G. Noorlander	Er is alleen een intentie om de gaswinning te verminderen, geen verplichting.		De minister legt met dit wetsvoorstel vast wat NAM mag winnen, niet meer en niet minder.
GasTerra	Wetsvoorstel is niet geheel duidelijk met betrekking tot wat er moet gebeuren als het te produceren jaarvolume op basis van de graaddagenformule onverhoopt te laag is door uitval van de andere middelen.		Het wetsvoorstel is aangepast door een meldplicht voor GTS toe te voegen in het geval van substantiële en langdurige andere inzet van de middelen ten opzicht van de raming. Minister kan de vergunninghouder in dat geval een maatregel opleggen om meer of
GasTerra	Beschrijf de werking van de graaddagenformule beter.	Geef in de toelichting beter aan dat de graaddagenformule een jaarvolume oplevert. Verband tussen graaddagenformule en weersverwachting zoals beschreven in de memorie van toelichting is onjuist.	De memorie van toelichting is op dit punt aangepast.
GasTerra	Waarborgen leveringszekerheid moet worden geschaard onder veiligheidsbelang.		Het waarborgen van leveringszekerheid, vanwege de veiligheidsrisico's die het niet kunnen leveren aan eindafnemers met zich mee brengt, is onderdeel van het brede
GasTerra	Beschrijf capaciteitsopdrachten en pieklevering beter.	GasTerra gaat er vanuit dat zij moet voldoen aan aanwijzingen van GTS voor op- en afregelen.	De bevoegdheid van GTS om aanwijzingen te geven aan marktpartijen verandert niet als gevolg van dit wetsvoorstel.
GasTerra	Beschrijf rol van marktpartijen en LNG-installaties beter.	Toelichting is onduidelijk wat nu van marktpartijen en LNG-installaties wordt verwacht.	De memorie van toelichting is op dit punt aangepast.
Gemeente Groningen	Maak inzichtelijk hoe de minister de risico's van bodembeweging afweegt, mede in het licht van de onzekerheden van de modelmatige berekeningen.	Is versterking aan de orde als een woning over vijf jaar voldoet aan de norm van 10^{-5} . worden de veiligheidsrisico's rondom psychosociale belasting meegewogen. Hoe	Dit wordt meegenomen bij de vaststelling van de operationele strategie.
Gemeente Midden-Groningen	Veiligheid van de inwoners gaat altijd boven leveringszekerheid.	Dit komt onvoldoende terug.	Voorzover het de veiligheidsrisico's voor het niet kunnen voldoen aan het leveren van gas aan eindverbruikers betreft, wordt dit mee gewogen in het bredere
Gemeente Midden-Groningen	Schadepreventie is niet opgenomen. Raad van State heeft hier duidelijke uitspraken over gedaan.		Het wetsvoorstel en de memorie van toelichting zijn op dit punt verduidelijkt.
Gemeente Midden-Groningen	Vraagt expliciet aandacht voor artikel 52f waarin de zorgplicht zodanig wijzigt dat het onduidelijk is wie nu de zorgplicht heeft om schade te voorkomen en te vergoeden en gebouwen te versterken.		Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast. De aansprakelijkheid blijft bij de vergunninghouder en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt belegd bij de minister.
Gemeente Midden-Groningen	Besluitvorming is straks in hoge mate gebaseerd op onderbouwingen die worden geleverd door bedrijven die een direct commercieel belang hebben bij de hoeveelheid		GTS heeft geen belang bij de gaswinning uit het Groningenveld. NAM moet bij het opstellen van de operationele strategie uitgaan van de raming van GTS.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
Gemeente Midden-Groningen	Waarom is er geen advertentie in de dagbladen geplaatst om bewoners te wijzen op de mogelijkheid om te reageren op het wetsvoorstel. Er is nu geen goede communicatie met de burgers geweest [gemeenten zijn wel aangeschreven].		het plaatsen van advertenties is niet gebruikelijk bij de consultatie van een wetsvoorstel. De meest betrokken partijen zijn wel direct benaderd.
Gemeente Midden-Groningen	Door het krappe tijdspad is er geen mogelijkheid meer om te reageren op de aangepaste voorstellen. Vertrouwt erop dat de minister de reacties van de gemeente en de inwoners zeer nadrukkelijk betreft in het definitieve voorstel aan de Kamers.		Alle reacties die via internetconsultatie zijn binnengekomen zijn betrokken bij de verdere vormgeving van het wetsvoorstel en de toelichting. Het wetsvoorstel is naar aanleiding van de consultatiereacties op diverse punten aangepast.
Gemeente ten Boer	Maatschappelijke en economische impact van de gaswinning in de regio moeten onderdeel zijn van het afwegingskader.		De economische aspecten van de gaswinning uit het Groningenveld zijn ondergeschikt aan de veiligheidsaspecten van de gaswinning.
Gemeente Woerden	Er is geen goed en onafhankelijk gevalideerd model voor bodembeweging. Daarom geen inperking van de inspraakprocedure opnemen.		Beoogd is een technische wijziging aan te brengen die al eerder was voorgesteld maar daar onbedoeld verkeerd was geformuleerd.
Gemeente Woerden	Overgangsbepaling waarin leveringszekerheid boven veiligheid wordt geplaatst staat op gespannen voet met de aanbeveling van de Onderzoeksraad voor Veiligheid om versterking van het veiligheidsbelang in de besluitvorming.		Leveringszekerheid kent ook veiligheidsaspecten. Deze afweging wordt met dit wetsvoorstel in den brede gemaakt.
Gemeente Woerden	Gevolgen wetsvoorstel voor kleine velden onduidelijk. Vreest voor hogere winning uit het Papekopveld. Wil geen winningsplicht voor kleine velden.	Gemeente Woerden wil geen ontwikkeling van een nieuw gasveld onder een woonwijk.	Er is niet voorzien in een winningsplicht voor kleine velden. Leveringszekerheidsissue speelt geen rol bij de kleine velden (hoogcalorisch gas). Wetsvoorstel heeft daarmee geen gevolgen voor de kleine velden.
Gemeente Woerden	Afbreuk aan zorgplicht voor schade voorkomen te vervangen in schade beperken.	Onvoldoende zekerheid dat de veiligheidsbelangen van de inwoners in acht wordt genomen en dat de vergunninghouder hierop kan worden aangesproken.	Als gevolg van een winningsplicht, kan van de vergunninghouder niet verlangd worden dat nadelige gevolgen worden voorkomen maar wel dat deze door de manier van winning zoveel mogelijk worden beperkt.
Gemeenten Bedum, Winsum, de Marne en Eemsum	Er is geen onderbouwing waarom milieu geen belang meer is.		Het wetsvoorstel ziet op het minimaliseren van de gaswinning van het Groningenveld en zal daarom afbouw tot gevolg hebben. Er is dan ook geen nieuwe gaswinningslocatie in het Groningenveld voorzien.
Gemeenten Bedum, Winsum, de Marne en Eemsum	Reactietermijn van 2 weken is te kort. Gemeenten hebben geen tijd gehad de reactie met de de raad te bespreken.		Gelet op het belang van een spoedige inwerkingtreding van het wetsvoorstel is hiervoor gekozen.
Gemeenten Bedum, Winsum, de Marne en Eemsum.	Willen in de reactie vernemen welke consequenties het beëindigen van de gaswinning in het Groningenveld heeft voor de locaties in deze gemeenten.	In deze gemeenten zijn 13 NAM-locaties.	Er zal in die gevallen een sluitingsplan moeten worden opgesteld en de locaties zullen op een veilige manier moeten worden gesloten.
Groningen Bodembeweging	Neem in het wetsvoorstel op dat de Staat als opdrachtgever van de winningsplicht naast de NAM aansprakelijk is voor uit de winnig voortvloeiende schade.		Het wetsvoorstel en toelichting zijn op het punt van aansprakelijkheid aangepast en daarmee verduidelijkt.
Groninger Bodem Beweging	Behoud de verplichting van de vergunninghouder om alle maatregelen te treffen die redelijkerwijs van hem gevegd kunnen worden om de nadelige gevolgen te beperken		Deel van deze plicht wordt belegd bij de minister (versterken). Van de vergunninghouder kan met de winningsplicht niet worden geëist dat hij alle
Groninger Bodem Beweging	Consequenties voor aansprakelijkheid zijn onvoldoende doordacht. Bepaal dat artikel 6.178 sub c BW niet van toepassing is op de houder van de winnigvergunning Groningenveld.	Dit schept de vereiste helderheid over de aansprakelijkheid.	Dit voorstel is overgenomen en het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.
Groninger Bodem Beweging	Huidige toelichting over aansprakelijkheid ("laat onverlet") is onjuist.		De memorie van toelichting is op dit punt aangevuld.
Groninger Bodem Beweging	Neem aansprakelijkheid van de NAM jegens de Staat op.	Op deze manier kan de Staat gedupeerden buiten schot en buiten individuele procedures en processen houden.	In de memorie van toelichting is al uitgelegd dat de overheid zich de schadeafhandeling heeft aangetrokken. Dit is thans geregeld in het Besluit mijnbouwschade Groningen. Het ligt in de bedoeling om op termijn te voorzien in een meer definitieve voorziening voor de publieke afhandeling van de mijnbouwschade in Groningen.
Groninger Bodem Beweging	Belang van leveringszekerheid wordt twee keer afgewogen. Beperk dat tot 1 keer.		Leveringszekerheid valt uiteen in twee delen, veiligheid voor kleinverbruikers en het maatschappelijk belang van gaslevering aan bedrijven e.d. Dit betekent niet dat dit dubbel wordt meegewogen.
Groninger Bodem Beweging	De Staat laat het belang van een zo hoog mogelijke winning los. Dat kan consequenties hebben voor de verhoudingen tussen de Staat en NAM. Onderzoek de gevolgen van deze wijziging en werk dat uit in de memorie van toelichting.		Het wetsvoorstel gaat niet over de verhouding tussen Staat en NAM. Over de herinrichting van het gasgebouw worden separate gesprekken gevoerd.
Groninger Bodem Beweging	Gebruik geen woorden als veiligheidsbeleving. Het gaat om daadwerkelijke en feitelijke risico's en objectief waarneembare onveilige situaties.		Het wetsvoorstel (zie de toelichting) gaat uit van een veiligheidsnorm voor gebouwen van 10 ⁻⁵ . Dit is de norm van de Commissie Meijdam.
Groninger Bodem Beweging	Pas altijd UOV en adviesrecht overheden toe.	Het is aan burgers en overheden om te bepalen of zij wel of geen inspraak willen hebben op een voorgenomen operationele strategie als de risico's afnemen.	Overgenomen. Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
Groninger Bodem Beweging	Formulering veiligheidsbelang is dubieus door twee belangen onder 1 noemer te brengen.		Beide belangen staan naast elkaar, daarom is er voor gekozen om ze in een breed veiligheidsbegrip mee te wegen.
Groninger Bodem Beweging	Benoem en veranker in het wetsvoorstel de verplichting voor NAM om ten genoegen van de minister te voorzien in een realistisch versterkingsprogramma met de mogelijkheid voor derden zich daarover in een juridische procedure uit te spreken.	Versterken en duidelijkheid daarover is absoluut noodzakelijk.	Het wetsvoorstel is aangepast en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt bij de minister belegd. De uitvoering van de versterkingsoperatie zelf is geen onderdeel van het wetsvoorstel.
Groninger Bodem Beweging	Neem zoveel mogelijk de belangen over die thans zijn opgenomen in de artikelen 33 en 35 van de Mijnbouwwet	De mogelijkheid om de operationele strategie te beoordelen wordt uitgehold ten opzichte van de huidige bepalingen.	Gelet op het doel om de gaswinning uit het Groningenveld te minimaliseren is een aangepaste afwegingskader noodzakelijk. Waar mogelijk zijn de belangen wel overgenomen.
Groninger Bodem Beweging	Beleg belang minimaliseren winningen uit het Groningenveld ook bij GasTerra.		GasTerra is een belangrijke marktpartij in de markt voor laagcalorisch gas en zal door GTS bij het opstellen van haar raming worden betrokken.
Groninger Bodem Beweging	Schrijf voor dat NAM maandelijks aan SodM rapporteert zodat SodM de minister kan voorschrijven in te grijpen.		Maandelijks rapportageplicht over de winning op grond van artikel 111 van het Mijnbouwbesluit blijft gelden. Daarnaast is een meldplicht toegevoegd bij verwachte substantiele afwijkingen van de strategie met als doel het kunnen opleggen van een
Groninger Gasberaad	Mist de positie van GasTerra die als groothandelaar rechstreeks te maken heeft met de vraag en aanbod van aardgas.		GasTerra is een belangrijke marktpartij in de markt voor laagcalorisch gas en zal door GTS bij het opstellen van haar raming worden betrokken.
Groninger Gasberaad	Getallen over de gaswinning in de MvT komen niet overeen met de getallen die door de minister zijn genoemd. De getallen voor de afbouw worden niet geborgd door het wetsvoorstel.	Neem een taakstellende afbouw op in het wetsvoorstel gericht op aanbodzekerheid in plaats van leveringszekerheid.	Wetsvoorstel gaat over het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld. Hoe snel dit mogelijk is, is afhankelijk van verschillende factoren. Daarom geen specifieke verwijzing naar allerlei getallen, alleen het door SodM op dit moment veilig
Groninger Gasberaad	Het is onduidelijk wat het werkingsgebied is van het wetsvoorstel en dus ook onduidelijk wie belanghebbenden zijn.	Verduidelijk wie belanghebbenden zijn (ook m.b.t. belangenverenigingen).	Overgenomen. Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.
Groninger Gasberaad	Afwegingskader voor veiligheid is erg groot en divers en daarmee ondoorzichtig.	Veiligheidsbelang omvat straks meer dan alleen bewoners van het gebied. Het is zo ruim geformuleerd dat het onmogelijk is om alle belangen, waaronder ook werkgelegenheid, tegen elkaar af te wegen. Opvallend dat versterken niet wordt meegenomen in deze belangenafweging.	Beide belangen staan naast elkaar, daarom is er voor gekozen om ze in een breed veiligheidsbegrip mee te wegen. Werkgelegenheid is geen onderdeel van het veiligheidsbelang.
Groninger Gasberaad	Inperking van de zorgplicht (beperken in plaats van voorkomen) haalt de grondslag voor de gehele versterkingsopgave weg.	Het is nog steeds noodzakelijk dat de mensen in het getroffen gebied worden voorzien van woningen waar ze veilig kunnen wonen. Dat komt niet tot uitdrukking in het wetsvoorstel.	Wetsvoorstel is op dit punt aangepast en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt bij de minister belegd.
Groninger Gasberaad	Wie is nog aansprakelijk voor schade. Neem hierover een apart artikel op in de wet.	Vergunninghouder is bij winningsplicht niet meer aansprakelijk, maar het Rijk ook niet.	Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast. De aansprakelijkheid blijft bij de vergunninghouder en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt belegd bij de minister.
Groninger Gasberaad	Overvallen door het kabinetsbesluit en het wetsvoorstel. Reactietermijn van twee weken op het wetsvoorstel erg kort.	Zou in het vervolg graag eerder worden betrokken.	Gelet op het belang van een spoedige inwerkingtreding van het wetsvoorstel is hiervoor gekozen.
Groninger Gasberaad	Het instemmingsbesluit 2018/2019 kan niet op grond van het wetsvoorstel worden genomen. Risico dat er nog een forse winning van 21,6 Nm ³ plaatsvindt. Dat strookt niet met de ambitie voor de afbouw.		Bij de voorbereiding voor het nieuwe instemmingsbesluit voor komend jaar wordt zoveel mogelijk volgens het nieuwe afwegingskader gewerkt.
GTS	Verduidelijk graaddagensystematiek.	Onder meer op punt van volumes en afwijkingen door het jaar die geen plek hebben in de graaddagensystematiek.	In de memorie van toelichting is dit punt verduidelijkt.
GTS	Wettelijke taak toevoegen voor inzet andere middelen en methoden, waaronder ombouw.	Wettelijk kader is nodig voordat GTS dit soort activiteiten gaat uitvoeren.	Op dit moment vinden nog gesprekken plaats over ombouw. Op het moment dat hier meer duidelijkheid over is, zullen aanpassingen die nodig zijn voor uitoefenen taak GTS in ander wetsvoorstel worden opgenomen.
GTS	Verduidelijk de procedure om de operationele strategie te wijzigen.		Het wetsvoorstel is aangepast door een meldplicht voor GTS en de vergunninghouder toe te voegen voor te verwachten langdurige en substantiële afwijkingen.
GTS	Beleidsregel is niet de goede manier om duidelijkheid te krijgen over het kunnen terugverdienen van de kosten van de stikstoffabriek.	Verwijst naar de beleidsregel die reeds mogelijk is op grond van artikel 81b voor investeringen waar de rcr-procedure van toepassing is.	Invulling tariefregulering is de verantwoordelijkheid van de Autoriteit Consument en Markt. In een beleidsregel kan ACM hier duidelijkheid over verschaffen.
GTS	Aantal concrete suggesties voor artikel 10a Gaswet en de artikelen 52a, 52d, 122a, 127 en 167 Mijnbouwwet.		De suggesties zijn waar mogelijk overgenomen.
H. de Vries	Veiligheid = leveringszekerheid.	Leveringszekerheid wordt boven seismische risico's geplaatst.	Het veiligheidsbelang in Groningen en het belang van veiligheid van leveringszekerheid zijn beiden onderdeel van het brede veiligheidsbelang. De komende vier jaar is het niet mogelijk om met het winnen van 12 bcm te voldoen aan de leveringszekerheid. De

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
H. de Vries	Met de wijziging is Mijnbouwwet voor Groningen minder streng.	Minder strenge zorgplicht.	Door voor te schrijven wat noodzakelijk is voor leveringszekerheid (als sluitstuk) krijgt NAM opdracht van de minister. Bij een opdracht van de minister om op bepaalde manier te opereren past een andere zorgplicht. NAM kan opdracht krijgen van de minister boven een bepaald veiligheidsniveau te opereren, een strafrechtelijke vervolging past dan niet. Dit ontslaat NAM er niet van op een zorgvuldige manier te opereren. Daarom een aangepaste zorgplicht.
H.F.G. Bos, F. Mahler, G. de Vries	Adagium moet zijn: een zo goed mogelijke levering binnen de bandbreedte van de veiligheid.	Het kan toch niet zo zijn dat fysieke en psychologische gevolgen (van de winning) over een kam worden geschoren met de veiligheidsgevolgen voor de maatschappij en voor degenen die van levering afhankelijk zijn.	Het veiligheidsbelang in Groningen en het belang van veiligheid van leveringszekerheid zijn beiden onderdeel van het brede veiligheidsbelang. De komende vier jaar is het niet mogelijk om met het winnen van 12 bcm te voldoen aan de leveringszekerheid. De veiligheidsrisico's die zijn verbonden met het voor langere tijd afsluiten van huishoudens, ziekenhuizen en bejaardetehuizen zijn dermate groot dat de minister het
H.F.G. Bos, F. Mahler, G. de Vries	Versterken wordt nu doodgezwegen.	Waarom wordt de versterkingsoperatie door het bestuurlijk overleg opgeschort zonder ander perspectief.	Het wetsvoorstel is aangepast en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt bij de minister belegd. De uitvoering van de versterkingsoperatie zelf is geen onderdeel van het wetsvoorstel.
H.F.G. Bos, F. Mahler, G. de Vries	Bij wie rust de verantwoordelijk/aansprakelijkheid bij een winningsplicht en een beperktere zorgplicht van de vergunninghouder.	Onduidelijk wat de praktische gevolgen van de nieuwe zorgplicht zijn voor de bewoners (schadeafhandeling).	Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast. De aansprakelijkheid blijft bij de vergunninghouder en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt belegd bij de minister. De afhandeling van de schade is met Besluit Mijnbouwschade van de NAM naar de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade overgegaan. Het wetsvoorstel wijzigt dat
H.F.G. Bos, F. Mahler, G. de Vries	Kom tot een betere bestuurlijke samenwerkingsvorm.	Er is geen zekerheid rond de gaswinningsproblematiek. Waarom denkt de minister de keuzes in zijn eentje te kunnen maken? Het zou beter zijn om die grote verantwoordelijkheid te delen met de bewoners en hun vertegenwoordigers. Regionale bestuurders mogen geen sluitpost zijn.	Bij de procedure tot vaststelling van de operationele strategie hebben de decentrale overheden adviesrecht.
H.F.G. Bos, F. Mahler, G. de Vries	Wettekst en toelichting zijn onduidelijk. Dit biedt de minister en zijn opvolgers de ruimte om hun eigen gang te kunnen gaan.	Veel moeilijke woorden en begrippen. Processen en instrumenten worden op verschillende manieren opgeschreven en toegelicht.	Het wetsvoorstel is gericht op het minimaliseren de gaswinning uit het Groningenveld.
H.M. Wessels	Het instemmingsbesluit 2017 vermeldde het noodzakelijk minimum met als uitgangspunten leveringszekerheid en waarborgen veiligheid. Hoe kan het wetsvoorstel nu verandering brengen in het noodzakelijke volume.		Het wetsvoorstel voorziet in een procedure om niet meer gas te winnen uit het Groningenveld dan noodzakelijk is voor de leveringszekerheid.
H.M. Wessels	Vraagt om aanpassing waarmee alle materiële en immateriële schade als gevolg van aardbevingen door gaswinning moet worden vergoed.		Het wetsvoorstel gaat over het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld. In het regeerakkoord is aangekondigd dat het kabinet nog zal komen met een definitieve voorziening van de publieke afhandeling van de mijnbouwschade door
J. Gräper-Niemeijer	In de operationele strategie wordt gewerkt met modellen met verwachtingen. Uitkomsten zijn dus gebaseerd op aannames. Er moet op basis van feiten worden gewerkt.		De operationele strategie moet door de vergunninghouder worden onderbouwd met onder andere analyses van de verwachte bodembeweging en de daarbij behorende risico's.
J. Gräper-Niemeijer	Vergunninghouder moet aangeven hoeveel bevingen van meer dan 1,5 hij verwacht. Waarom zijn die lijstjes er nu nog niet.	Dicht de minister de vergunninghouder magische krachten toe?	Ook op dit moment moet de vergunninghouder inzicht geven in de te verwachten bodembeweging.
J. Gräper-Niemeijer	Sterkte van gebouwen moet niet worden ingeschat maar worden gemeten.		Hiervoor worden inspecties gedaan. Dit valt buiten de reikwijdte van het wetsvoorstel.
J. Gräper-Niemeijer	Modellen worden ontwikkeld om de uitkomst daar te krijgen waar de belanghebbende hem wilt hebben. Schrijf in plaats daarvan voor dat metingen moeten worden gedaan	Met de feitelijke cijfers kan verantwoording worden afgelegd aan alle inwoners van het Groningengebied.	De modellen worden door TNO, een onafhankelijk instituut, getoetst.
J. Gräper-Niemeijer	Worden de modellen ontwikkeld zodat de vergunninghouder zich aan de vele schades kan onttrekken		De modellen worden door TNO, een onafhankelijk instituut, getoetst.
J. Jager-Smit	Invloed van de burger, maatschappelijke organisaties en politiek te gering bij het vaststellen van de operationele strategie.		Overgenomen. Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.
J. Jager-Smit	Veroorzaken van schade moet strafbaar feit blijven.		Door voor te schrijven wat noodzakelijk is voor leveringszekerheid (als sluitstuk) krijgt NAM opdracht van de minister. Bij een opdracht van de minister om op bepaalde manier te opereren past een andere zorgplicht. NAM kan opdracht krijgen van de minister boven een bepaald veiligheidsniveau te opereren, een strafrechtelijke vervolging past dan niet. Dit ontslaat NAM er niet van op een zorgvuldige manier te opereren. Daarom een aangepaste zorgplicht. Het wetsvoorstel is aangevuld met een bepaling zodat de vergunninghouder kan worden gesanctioneerd indien hij niet handelt overeenkomstig de door de minister vastgestelde operationele strategie.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
J. Jager-Smit	Schade beperken in plaats van voorkomen is een verslechtering.		Als gevolg van een winningsplicht, kan van de vergunninghouder niet verlangd worden dat nadelige gevolgen worden voorkomen maar wel dat deze door de manier van winning zoveel mogelijk worden beperkt.
J. Jager-Smit	Reactietermijn van 2 weken is te kort.	Ga in gesprek met degenen die een reactie hebben gegeven.	Gelet op het belang van een spoedige inwerkingtreding van het wetsvoorstel is hiervoor gekozen.
J. Jager-Smit	Vermindering naar 0 is niet duidelijk (laat staan hard) in het wetsvoorstel opgenomen.		Het doel van het is het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld.
J. van Dijk	Is bang dat geplande versterkingen worden opgeschort en niet worden uitgevoerd, zodat burgers met de schade blijven zitten.		Het wetsvoorstel is aangepast en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt bij de minister belegd. De uitvoering van de versterkingsoperatie zelf is geen onderdeel van het wetsvoorstel.
J. Westerdiep	Financieel belang overheid en schatkist worden boven veiligheid gesteld.	Wanneer wordt de Groningers recht gedaan.	Doel van het wetsvoorstel is om de gaswinning uit het Groningenveld te minimaliseren. De gaswinning uit het Groningenveld wordt de komende jaren zo snel als mogelijk afgebouwd. Deze snelle afbouw heeft een verlaging van de aardgasbaten tot gevolg. Het financiële belang van de overheid (minder inkomsten) heeft in deze afweging geen rol gespeeld.
J.J. Valk	Rechtsongelijkheid omdat in Groningen niet aan de veiligheidsnormen voldaan hoeft te worden en in de rest van Nederland wel.		In memorie van toelichting wordt uitgegaan van een basisveiligheidsniveau van 10 ⁻⁵ dat voor heel Nederland geldt. Deze norm moet vijf jaar na inspectie gehaald zijn.
J.J. Valk	Er is geen aanpassing van de wetgeving nodig maar de winning moet sneller worden gestopt.	Waarom worden huishoudens niet omgebouwd naar hoogcalorisch gas, zoals in België. In de jaren 60 kan iedereen binnen 5 jaar worden aangesloten op het net en dat was lastiger dan ombouw. Vraag aan ieder huishouden of hij gas wil blijven gebruiker en	In de brief aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2017/2018, 33529, nr 457) wordt hierop ingegaan.
J.P.R.H. Dessart	Artikel 34 heeft geen verband met het wetsvoorstel omdat dat artikel niet geldt voor het Groningenveld.	Wijziging heeft slechts tot doel andere winning soepeltjes uit te kunnen breiden. Er zijn geen criteria die aangeven wat een ondergeschikte wijziging is. Geeft de minister carte blanche en de inperking van inspraakmogelijkheden is een fundamentele schending van de grondrechten.	Beoogd is een technische wijziging aan te brengen die al eerder was voorgesteld maar daar onbedoeld verkeerd was geformuleerd.
J.P.R.H. Dessart	Toelichting gaat uit van misvattingen.	Conform het EVRM hadden Groningers al nooit in de huidige situatie beland mogen zijn en door tijdig te communiceren welke regio's tijdelijk van het net worden gekoppeld kunnen burgers, bedrijven en overheden tijdig maatregelen nemen.	Het wetsvoorstel voorziet in een afweging van de verschillende betrokken belangen. Aan de relatie met het EVRM is in de toelichting uitgebreid aandacht besteed.
J.P.R.H. Dessart	Bij minimaliseren wordt niet gestuurd op veiligheid maar op leveringszekerheid. Pleit voor een andere aanpak.	Andere aanpak kan bestaan uit: * wijzigen van de gascontracten van de vergunninghouder waardoor hij tot een bepaalde levering wordt gedwongen (in plaats van het afschaffen van het winningsplan) * wettelijk vastleggen wat in de jaren tot 2030 de winning mag zijn * wettelijk vastleggen dat de verschillende ministeries maatregelen	Het veiligheidsbelang in Groningen en het belang van veiligheid van leveringszekerheid zijn beiden onderdeel van het brede veiligheidsbelang. De komende vier jaar is het niet mogelijk om met het winnen van 12 bcm te voldoen aan de leveringszekerheid. De veiligheidsrisico's die zijn verbonden met het voor langere tijd afsluiten van
J.P.R.H. Dessart	Wenst een ander wetsvoorstel dat de vermindering van de gaswinning op korte en lange termijn garandeert en dat de instemming heeft van de regio en de bewoners.	Uitgangspunten van dat wetsvoorstel zijn: * geen onevenredige of ongewenste bevoordeling van een enkele partij * verbeterde inspraakmogelijkheden * beperking van uitbreiding van mijnbouwactiviteiten * verbod op onder meer fracking, CO2-opslag onder land en de Waddenzee en gestapelde mijnbouw * bewijsvermoeden niet beperken tot het Groningenveld * vergunninghouders bij voorbaat aansprakelijk stellen voor toekomstige schades.	Het doel van het wetsvoorstel is het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld. Op het punt van inspraakmogelijkheden is het wetsvoorstel aangepast. Suggesties over fracking en Waddenzee vallen buiten de reikwijdte van het wetsvoorstel.
K. van der Schoor	Onduidelijk wie het plan opstelt waarin leveringszekerheid en veiligheid Groningers worden gebalanceerd en wie daarover adviseert.	De partij die het plan opstelt heeft een financieel belang de risico's laag in te schatten; wat als de inschatting niet klopt? Wil een echt neutrale groep voor plan en advies.	Lijkt op een misverstand bij het proces: GTS brengt in samenspraak met relevante partijen aanbod en vraag naar L-gas in kaart, daarbij rekening houdend met optimale inzet van de beschikbare middelen, en legt dit vast in een plan. NAM werkt dit plan op verzoek van de minister uit in een operationele strategie. SodM adviseert over de ondergrondse en bovengrondse gevolgen; TNO adviseert extra over de bovengrondse gevolgen. NAM mag niet meer winnen dan nodig is om aan de leveringszekerheid te voldoen. Als de raming van GTS te hoog was mag NAM het "teveel" niet winnen.
K. van der Schoor	Met de wijziging is de Mijnbouwwet voor Groningen minder streng.	Minder strenge zorgplicht. Lastiger om deze belangen juridisch te vertegenwoordigen.	Door voor te schrijven wat noodzakelijk is voor leveringszekerheid (als sluitstuk) krijgt NAM opdracht van de minister. Bij een opdracht van de minister om op bepaalde manier te opereren past een andere zorgplicht. NAM kan opdracht krijgen van de minister boven een bepaald veiligheidsniveau te opereren, een strafrechtelijke vervolging past dan niet. Dit ontslaat NAM er niet van op een zorgvuldige manier te opereren. Daarom een aangepaste zorgplicht.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
K.C. Lindeman	Wetsvoorstel werkt nog minder rechtsbescherming voor Groningers in de hand en creëert meer ruimte om de gaswinning zonder restricties te laten voortduren.		Het doel van het wetsvoorstel is het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld.
K.E. Kranenburg	Compenseren schade is nog niet begonnen.	Schadeloos stellen van gaswinningschade is ook onderdeel van de Mijnbouwwet.	Vergoeding van mijnbouwschade en de aansprakelijkheid daarvoor is geregeld in het Burgerlijk Wetboek. In het Besluit Mijnbouwschade is sinds 19 maart geregeld dat de schadeafhandeling overgegaan is van NAM naar de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade. In het regeerakkoord is aangekondigd dat het kabinet nog zal komen met een definitieve voorziening van de publieke afhandeling van de mijnbouwschade door winning uit het Groningenveld.
K.E. Kranenburg	Met de wijziging van de Mijnbouwwet gelden andere normen voor Groningen.	Minder strenge zorgplicht is discriminatie en wetsongelijkheid.	Door voor te schrijven wat noodzakelijk is voor leveringszekerheid (als sluitstuk) krijgt NAM opdracht van de minister. Bij een opdracht van de minister om op bepaalde
K.E. Kranenburg	Wil wel strafbaarstelling bij hogere productie dan veilig niveau.	Niet strafbaarstellen is uitholling rechtstaat en mensenrechten (zorgplicht van de Staat richting haar burgers wordt met voeten getreden).	Door voor te schrijven wat noodzakelijk is voor leveringszekerheid (als sluitstuk) krijgt NAM opdracht van de minister. Bij een opdracht van de minister om op bepaalde manier te opereren past een andere zorgplicht. NAM kan opdracht krijgen van de minister boven een bepaald veiligheidsniveau te opereren, een strafrechtelijke vervolging past dan niet. Het wetsvoorstel is aangevuld met een bepaling zodat de vergunninghouder kan worden gesanctioneerd indien hij niet handelt overeenkomstig de door de minister vastgestelde operationele strategie.
Leefbaar Midden Groningen	Winning moet per direct naar beneden.	Na Huizinge is er niks gedaan. Daarom kan nu geen beroep meer worden gedaan op leveringszekerheid.	Sinds Huizinge is de winning in stappen naar beneden gegaan. Uitgangspunt is dat de gaswinning uit Groningen moet worden geminimaliseerd; dit moet ook verantwoordelijk zijn vanuit de leveringszekerheid.
M. Zeijlstra	Verlaging winning uit Groningenveld prioriteert de winning uit de kleine velden in Groningen, Friesland en Drenthe.	Dit verhoogt de kans dat daar schade zal ontstaan. Bewoners willen de winning uit die velden ook wordt stopgezet.	Verlaging gaswinning Groningenveld heeft geen gevolgen voor de kleine velden. Extra gas komt naar verwachting uit import.
M. Zeijlstra	Wil lege velden niet gebruiken voor opslag van gas, CO2, stikstof, waterstof of productiewater.	Opslag is belastend voor het milieu en stuit op andere problemen en leveren daarom grote weerstand op onder bevolking en bestuurders.	Het wetsvoorstel gaat over het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld. De reactie valt buiten de reikwijdte van het wetsvoorstel.
Milieudefensie	Inperking van zorgplicht (gevolgen beperken i.p.v. voorkomen) is een onacceptabele verslechtering, strijdig met de mensenrechtenverdragen. Zorgplicht moet inhoudelijk aansluiten bij artikel 33.	In artikel 52e ook niet duidelijk welke belangen moeten worden betrokken (in artikel 33 staan o.a. mens en milieu genoemd).	Door voor te schrijven wat noodzakelijk is voor leveringszekerheid (als sluitstuk) krijgt NAM opdracht van de minister. Bij een opdracht van de minister om op bepaalde manier te opereren past een andere zorgplicht. NAM kan opdracht krijgen van minister boven bepaald veiligheidsniveau te opereren, een strafrechtelijke vervolging past dan niet. Dit ontslaat NAM er niet van op een zorgvuldige manier te opereren. Daarom een aangepaste zorgplicht.
Milieudefensie	Wijziging heeft geen inhoudelijk verband met het wetsvoorstel.		Beoogd is een technische wijziging aan te brengen die al eerder was voorgesteld maar daar onbedoeld verkeerd was geformuleerd.
Milieudefensie	Wijziging leidt tot vermindering van rechtsbescherming, omdat het oordeel van de minister dat een wijziging van ondergeschikte aard is, bepalend is voor de toepasselijke procedure.	Het is nadelig voor omwonenden en andere belanghebbenden indien de bezwaarprocedure en niet de UOV wordt toegepast.	Beoogd is een technische wijziging aan te brengen die al eerder was voorgesteld maar daar onbedoeld verkeerd was geformuleerd.
Milieudefensie	Als de Mijraad geen advies hoeft te geven bij wijzigingen die van ondergeschikte aard zijn is er nog minder deskundige controle op het oordeel of sprake is van een wijziging van ondergeschikte aard.		Er is gekozen om de Mijraad geen adviesrol te geven bij wijzigingen van ondergeschikte aard. Desgewenst kan de de minister de Mijraad niettemin vragen te adviseren. SodM zal wel om advies worden gevraagd.
Milieudefensie	Door kwaliteitsconversie komt de nadruk te liggen op de winning uit andere velden en niet op de beperking van de winning in het algemeen. Vervang dit door een opdracht aan de minister en netbeheerder om het verbruik van en de vraag naar fossiele energie zo snel mogelijk te beperken.		Vermindering van het gasverbruik is onderdeel van het te sluiten Klimaatakkoord en wordt nu aan de klimaattafels besproken. Kwaliteitsconversie betekent niet automatisch dat er meer gas wordt gewonnen uit de kleine velden. Kwaliteitsconversie zal namelijk eerder leiden tot een hogere import van hoogcalorisch gas.
Milieudefensie	Neem in het plan van de netbeheerder de optimale inzet van hernieuwbare energie uit duurzame bron op.	Dit is een belangrijke mogelijkheid en expliciet opnemen in het plan geeft de minister de mogelijkheid om hierop effectief beleid te voeren.	Overgenomen. Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.
Milieudefensie	Bepaal dat de adviseur een onafhankelijk adviseur moet zijn.	Gelet op de grote belangen moet de adviseur onafhankelijk zijn. Om de onafhankelijkheid te bevorderen kan een review worden voorgeschreven door een of meer universiteiten en onderzoeksinstituten.	Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast. TNO wordt direct bij wet aangewezen en TNO is onafhankelijk. De mogelijkheid tot het vragen van een review is er altijd.
Milieudefensie	Adviesrecht decentrale overheden wordt ingeperkt tot de inzet van de clusters en eventuele verwachte bovengrondse effecten hiervan. Nu is dat adviesrecht ruimer.		Het adviesrecht is in lijn met de reikwijdte van het vaststellingsbesluit.
Milieudefensie	Op pagina 20 wordt artikel 24 genoemd, terwijl artikel 34 is bedoeld.		De memorie van toelichting is op dit punt aangepast.
Milieudefensie	UOV voor een ieder.	Beperking tot belanghebbenden is niet gemotiveerd.	Overgenomen. Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
Milieuedefensie	Leveringszekerheid gaat boven alles: veiligheid Groningers, belang drinkwater, natuur en milieu.	Onverantwoorde keuze.	Het veiligheidsbelang in Groningen en het belang van veiligheid van leveringszekerheid zijn beide onderdeel van het brede veiligheidsbelang. De komende vier jaar is het niet mogelijk om met het winnen van 12 bcm te voldoen aan de leveringszekerheid. De veiligheidsrisico's die zijn verbonden met het voor langere tijd afsluiten van huishoudens, ziekenhuizen en bejaardenhuizen zijn dermate groot dat de minister het niet verantwoord acht om deze eindafnemers af te sluiten. Het wetsvoorstel ziet op het minimaliseren van de gaswinning van het Groningenveld en zal daarom afbouw tot gevolg hebben. Er is dan ook geen nieuwe gaswinningslocatie in het Groningenveld voorzien; de gevolgen voor het milieu etc. zullen daarmee afnemen.
Milieuedefensie	Leveringszekerheid moet uit de definitie van veiligheidsbelang.	Leveringszekerheid is al als een zelfstandig mee te wegen belang opgenomen.	Beide belangen staan naast elkaar waar het de veiligheidsaspecten betreft, daarom is er voor gekozen om ze in een breed veiligheidsbegrip mee te wegen.
Milieuedefensie	Er moet beter worden onderzocht worden wat de risico's zijn van minder leveringszekerheid.		Hier is reeds op ingegaan in de memorie van toelichting in paragraaf 2.
Milieuedefensie	Er moet gezocht worden naar andere acceptabele methoden om de vraag naar gas te beperken.	Voorbeelden: verbod om winkeldeuren geopend te houden of om terrasverwarmers te gebruiken bij lage temperaturen; verplichten van woningbouwverenigingen tot totale isolatie van de sociale woningvoorraad.	Het wetsvoorstel ziet niet op de energietransitie. Maatregelen om het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen zijn onderdeel van het sluiten Klimaatakkoord en worden besproken aan de klimaattafels.
Milieuedefensie	Neem in het wetsvoorstel de afbouw op.	Bepaal in het wetsvoorstel dat het winningsniveau op zijn laatst per oktober 2022 onder 12 miljard Nm ³ is en bepaal ook wanneer het winningsniveau van 7,5 miljard Nm ³ wordt bereikt en wanneer de winning definitief wordt beëindigd, met inachtneming van de opgaven uit het Klimaatakkoord van Parijs.	Er kunnen zich onverwachte omstandigheden voordoen waardoor de afbouw sneller dan wel langzamer plaatsvindt, daarom is het niet verstandig om een jaartal op te nemen. Uitgangspunt is dat er niet meer dan strikt noodzakelijk is gewonnen wordt.
Milieuedefensie	Wetsvoorstel is niet geschikt voor het bevorderen van de energietransitie.	Wetsvoorstel leidt alleen tot beperking van de winning uit het Groningenveld, niet tot vermindering van het gebruik van fossiele energie. Neem een bepaling op waaruit blijkt dat de minister, de vergunninghouder en de netbeheerder het produceren van gas uit hernieuwbare, duurzame bronnen dienen te faciliteren en bevorderen, met voorrang boven fossiel gas.	Het wetsvoorstel is aangepast zodat GTS bij de raming ook uitgaat van de optimale inzet van van gas uit hernieuwbare energiebronnen. Maatregelen om het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen zijn onderdeel van het sluiten Klimaatakkoord en worden besproken aan de klimaattafels.
Milieuedefensie	Is er op tegen dat de artikelen 33, 34, 35 en 36 buiten toepassing worden verklaard.	De nieuwe regeling bevat minder waarborgen.	Door voor te schrijven wat noodzakelijk is voor leveringszekerheid (als sluitstuk) krijgt NAM opdracht van de minister. Bij een opdracht van de minister om op bepaalde manier te opereren past een andere zorgplicht. NAM kan opdracht krijgen van de minister boven een bepaald veiligheidsniveau te opereren, een strafrechtelijke vervolging past dan niet. Dit ontslaat NAM er niet van op een zorgvuldige manier te opereren. Daarom een aangepaste zorgplicht.
Milieuedefensie	Neem een bijlage op met een kaart waarop de grenzen van het Groningenveld zijn bepaald.	Het is onduidelijk wat de grenzen van het Groningenveld.	Bij de uitwerking van de ministeriële regeling wordt gezien of het wenselijk is om een kaart op te nemen.
Milieuedefensie	Onduidelijk waarom de artikelen 34, 35 en 36 niet meer van toepassing zijn op het Groningenveld. De nieuwe procedure leidt tot een verslechtering van de positie van bewoners en andere betrokkenen.	Huidig stelsel bevat meer inhoudelijke criteria waaraan de minister een winningsplan moet toetsen en d.m.v. voorschriften kan reguleren (bv belang van grondwater en drinkwater en nadelige gevolgen voor milieu en natuur). Dergelijke belangen moeten ook bij de vaststelling van de operationele strategie worden betrokken.	De situatie voor het Groningenveld is dermate bijzonder dat een apart hoofdstuk hiervoor gerechtvaardigd is. Met het wetsvoorstel wordt beoogd de inzet van het Groningenveld te minimaliseren.
NAM	Er ontstaat een hybride situatie voor het gasjaar 2018-2019. Leg in het instemmingsbesluit de verplichting op over de omvang en wijze van productie.		Valt buiten de reikwijdte van het wetsvoorstel
NAM	Verduidelijk de begrippen regio's en clusters.		Uitwerking kan geschieden bij ministeriële regeling.
NAM	NAM is niet in staat de risico's voor infrastructurele werken te beoordelen. Dit is nu ondergebracht bij het Overlegplatform voor Infrastructuur. Wetsvoorstel wekt, wellicht ten onrechte, de suggestie dat dit verandert. Graag verduidelijking.		Het wetsvoorstel beoogt geen wijziging aan in het systeem. Op grond van artikel 35 Mijnbouwwet moet NAM dit nu ok al opnemen in het winningsplan.
NAM	Minister moet de beleidsmatige keuzes maken over het productievolume, de verdeling van de productie in tijd en de ruimtelijke verdeling van de productie. Operationele strategie die NAM voorstelt moet op basis van deze keuzes worden uitgewerkt.		In de toelichting (paragraaf 3.3.3) is aangegeven dat de minister de vergunninghouder kan vragen op bij het opstellen van de operationele strategie productiebeperkingen toe te passen, bijvoorbeeld inzake de verdeling over het veld of wel of niet gelijkmatig

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
NAM	Verduidelijk de zorgplicht voor welke aspecten NAM verantwoordelijk is, ook ten aanzien van zwaar ongeval.		Dit staat duidelijk in het wetsartikel beschreven. De definitie van een zwaar ongeval staat beschreven in artikel 1, onderdeel v, van de Mijnbouwwet. Het voorgesteld artikel 52f, tweede lid, is inhoudelijk gelijk aan artikel 33, tweede lid, van de Mijnbouwwet.
NAM	Verduidelijk dat NAM niet meer aan het roer staat van de versterkingsoperatie.		Het wetsvoorstel is aangepast en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt bij de minister belegd.
NAM	Verduidelijk in de zorgplicht dat na beëindiging van de winning de seismiciteit voor een groot deel afhankelijk is van de keuzes die de minister heeft gemaakt.		NAM is en blijft vergunninghouder van het Groningenveld en in die hoedanigheid verantwoordelijk voor een veilige afsluiting van het veld en voor het beperken van nadelige effecten als gevolg van winning in het verleden.
Provincie Drenthe	Inzet Norg is maximaal 5 bcm.		Norg wordt ingezet volgend de geldende vergunning. Over verhoging van de capaciteit loopt een juridische procedure.
Provincie Drenthe	Schade door gasopslag Norg op dezelfde manier behandelen als schade door de gaswinning uit het Groningenveld.		In brief aan Tweede Kamer (33 529, nummer 423) is reeds aangekondigd dat schade als gevolg van Norg op dezelfde manier worden behandeld als schade als gevolg van gaswinning Groningen.
Provincie Groningen	Getallen over de gaswinning in de MvT komen niet overeen met de getallen die door de minister zijn genoemd.		Wetsvoorstel gaat over het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld. Hoe snel dit mogelijk is, is afhankelijk van verschillende factoren. Daarom geen specifieke verwijzing naar allerlei getallen, alleen het door SodM op dit moment veilig
Provincie Groningen, gemeente ten Boer	Zonder duidelijkheid in het wetsvoorstel te verschaffen over aansprakelijkheid en afhandeling van schadevergoeding voldoet het wetsvoorstel niet aan de ingevolge het EVRM op nationale overheden rustende verplichting om te voorzien in rechterlijke procedures om de gewaarborgde grondrechten effectief en billijk te beslechten.		Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast. De aansprakelijkheid blijft bij de vergunninghouder en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt belegd bij de minister.
Provincie Groningen, gemeente ten Boer, Midden-Groningen	Neem in de memorie van toelichting op dat zwaar ongeval (artikel 52f, tweede lid) geen betrekking heeft op het voorkomen of op bevingsschade, maar op zware ongevallen als bedoeld in richtlijn 2013/30/EU.		Zwaar ongeval is gedefinieerd in artikel 1, onderdeel v, van de Mijnbouwwet.
Provincie Groningen, gemeente ten Boer, Midden-Groningen	Inperking van de zorgplicht (beperken in plaats van voorkomen) gaat aanzienlijk verder dan de memorie van toelichting beschrijft.	Volgens de memorie van toelichting is strafbaarstelling van overtreding van de zorgplicht niet opportuun bij een winningsplicht. Strafbaarstelling kan volgens de provincie ook bij winningsplicht.	Als gevolg van een winningsplicht, kan van de vergunninghouder niet verlangd worden dat nadelige gevolgen worden voorkomen maar wel dat deze door de manier van winning zoveel mogelijk worden beperkt. Het wetsvoorstel is aangevuld met een bepaling zodat de vergunninghouder kan worden gesanctioneerd indien hij niet handelt overeenkomstig de door de minister vastgestelde operationele strategie.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela	Minister moet de mogelijkheid bieden via publiekrechtelijke weg te laten beslissen op verzoeken om schadevergoedingen.	Als een brede zorgplicht voor de vergunninghouder niet wenselijk wordt geacht omdat de vergunninghouder een winningsplicht heeft niet kan besluiten om minder te winnen, moet de minister daar, als bestuursorgaan dat besluit over de operationele strategie, een mogelijkheid bieden voor schadevergoeding.	Met het Besluit mijnbouwschade Groningen heeft de overheid de afhandeling van fysieke schade aan gebouwen en werken als gevolg van bodembeweging door gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag Norg aan zich getrokken.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela, Appingedam, waterschap Noorderzijlvest	Het wetsvoorstel schiet tekort in het bieden van het op grond van het EVRM vereiste effectieve en wettelijke en bestuurlijke kader ter bescherming van het recht op leven en het recht op ongestoord woongenot.	Begrip veiligheidsbelang met daarin veiligheidsrisico's voor omwonenden en veiligheidsrisico's in het kader van leveringszekerheid maakt dat deze belangen niet (inzichtelijk) kunnen worden afgewogen.	In de memorie van toelichting is uitgebreid ingegaan op de verhouding met het EVRM.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela, Appingedam, Zuidhoorn, Leek, Grootegast, Maarum, waterschap Noorderzijlvest	De uitgangspunten en afwegingen voor GTS en de vergunninghouder moeten openbaar toegankelijk, transparant en controleerbaar zijn.	GTS en de vergunninghouder hebben een direct commercieel belang hebben bij de hoeveel gas die wordt geleverd en die uit het Groningenveld nodig is en zij hebben een wezenlijke invloed op de besluitvorming door de minister. Met het wetsvoorstel is de besluitvorming niet transparant en de besluitvorming van de minister niet controleerbaar.	GTS heeft geen commercieel bij de gaswinning uit het Groningenveld. Adviezen GTS en vergunninghouder worden openbaar gemaakt waarmee zodat de besluitvorming van de minister controleerbaar is.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne,	Leveringszekerheid is geen motief meer voor andere velden.	Dit vergroot het gewicht van de andere belangen (met name veiligheid). Van belang dat de besluitvorming over de gaswinning uit andere velden en de communicatie daarover zorgvuldig plaatsvindt.	Leveringszekerheid speelt geen rol bij kleine velden.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne,	In de aanhef moet "paragraaf" "hoofdstuk" zijn.		De aanhef is aangepast.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne,	Onduidelijk op welke wijze wordt bepaald wie een omwonende is.	Is wonen binnen het effectgebied het criterium? Wat als je je wel bevindt binnen het effectgebied maar er niet woont? Wanneer behoren omwonenden tot de kring van belanghebbende in de zin van artikel 1:2 AWB die een zienswijze kunnen indienen	Naar aanleiding van de consultatiereacties is het wetsvoorstel aangepast en wordt het indienen van zienswijzen opengesteld voor een ieder. Dit sluit uit bij huidige procedure rondom winningsplannen.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela, Appingedam, Zuidhoorn, Leek, Grootegast, Marum, waterschap Noorderzijlvest	Er ontbreekt een verbinding tussen de operationele strategie en de door de vergunninghouder te nemen versterkingsmaatregelen.	In het derde lid is niet opgenomen dat een operationele strategie dient te worden beschreven welke maatregelen worden genomen om de zich manifesterende risico's van bodembeweging door gaswinning zo gering mogelijk te houden.	Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast en legt de verantwoordelijkheid voor het nemen van versterkingsmaatregelen bij de minister. De vergunninghouder moet bij het opstellen van de operationele strategie een analyse betrekken van de risico's van de verwachte bodembeweging.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela, Appingedam, Zuidhoorn, Leek, Grootegast, Marum, waterschap Noorderzijlvest	Door maatschappelijk belang van leveringszekerheid als apart belang op te nemen kan eerder dan nu het geval is worden besloten dat de inbreuk die de gaswinning op de grondrechten van Groningers maakt aanvaardbaar is.	Belang van leveringszekerheid wordt op twee plaatsen meegewogen.	Het wegen van betrokken belangen zegt in principe niets over of iets op voorhand onaanvaardbaar is. Het kabinet acht het van belang om beide belangen te kunnen afwegen.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela, Appingedam, Zuidhoorn, Leek, Grootegast, Marum, waterschap	Geen duidelijke rol voor andere ministeries. Die moeten expliciet bij de besluitvorming worden betrokken.	Daarmee wordt een aanbeveling van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid genegeerd.	In de brief aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2016/2017, 33529, nr 355) is aangegeven dat verschillende ministeries bij verschillende besluiten rondom Groningen reeds betrokken zijn. Het wetsvoorstel brengt daarin geen verandering.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela, Appingedam, Zuidhoorn, Leek, Grootegast, Marum, waterschap Noorderzijlvest	Onduidelijk op basis van welke feiten en omstandigheden de minister kan besluiten de operationele strategie te wijzigen.	Nu maakt het meet-en regelprotocol duidelijk wanneer ingrijpen noodzakelijk is. Onduidelijk is of de figuur van het meet- en regelprotocol een rol speelt bij de voorbereiding van een besluit tot wijziging van de operationele strategie.	Randvoorwaarden voor invulling voor wijziging operationele strategie zijn het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang leveringszekerheid. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over hoe de door de minister vastgestelde strategie moet worden uitgevoerd. Regels kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op een invulling van maatregelen die genomen moeten worden om nadelige gevolgen van gaswinning uit Groningenveld te beperken. Zo kan gedacht worden aan invulling van een meet- en regelprotocol.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela, Appingedam, Zuidhoorn, Leek, Grootegast, Marum, waterschap Noorderzijlvest	UOV voor een ieder.	Niet helder wie een belanghebbende is. Stel mogelijkheid tot indienen zienswijze open voor een ieder.	Overgenomen. Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela, Appingedam, Zuidhoorn, Leek, Grootegast, Marum, waterschap Noorderzijlvest	Pas altijd UOV en adviesrecht overheden toe.	Omdat de wijze waarop de risico-inschatting wordt gemaakt niet duidelijk is, is vooraf onvoldoende duidelijk welke procedure van toepassing is. Dit is in strijd met het	Overgenomen. Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela, Appingedam, Zuidhoorn, Leek, Grootegast, Marum, waterschap Noorderzijlvest	Onevenredige aandacht voor veiligheid van leveringszekerheid t.o.v. van veiligheid van Groningers.	Belang van een veilige leefomgeving voor Groningers dient te prevaleren.	Beide belangen staan naast elkaar waar het de veiligheidsaspecten betreft, daarom is er voor gekozen om ze in een breed veiligheidsbegrip mee te wegen.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela, Appingedam, Zuidhoorn, Leek, Grootegast, Marum, waterschap Noorderzijlvest	Onduidelijk is welke gevolgen het wetsvoorstel heeft voor de op de vergunninghouder rustende verplichtingen tot het nemen van de versterkingsmaatregelen (zoals die nu worden genomen).	In het wetsvoorstel ontbreekt de noodzaak om preventieve schade beperkende en voorkomende maatregelen te nemen.	Het wetsvoorstel is aangepast en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt bij de minister belegd.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela, Appingedam, Zuidhoorn, Leek, Grootegast, Marum, waterschap Noorderzijlvest	Onduidelijk of de winningsplicht gevolgen heeft voor de omvang van de aansprakelijkheid van de vergunninghouder op grond van artikel 6:177 BW.	Als dit gevolgen heeft, dan onduidelijk welke gevolgen dit vervolgens voor de Staat. De provincie wijst daarbij op artikel 6:178 BW en dat de winningsplicht als een "dwingend voorschrift van de overheid" kan worden beschouwd.	Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast. De aansprakelijkheid blijft bij de vergunninghouder en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt belegd bij de minister.
Provincie Groningen, gemeenten Loppersum, Bedum, de Marne, Winsum, Eemsmond, ten Boer, Midden-Groningen, Pekela, Appingedam, Zuidhoorn, waterschap Noorderzijlvest	Artikel 33 kent een aantal categorieën van (nadelige) gevolgen; artikel 52f kent die categorieën niet. De provincie neemt aan dat de zorgplicht van artikel 52f ziet op meer categorieën van (nadelige) gevolgen dan artikel 33.		Door voor te schrijven wat noodzakelijk is voor leveringszekerheid (als sluitstuk) krijgt NAM opdracht van de minister. Bij een opdracht van de minister om op bepaalde manier te opereren past een andere zorgplicht. NAM kan opdracht krijgen van de minister boven een bepaald veiligheidsniveau te opereren, een strafrechtelijke vervolging past dan niet. Dit ontslaat NAM er niet van op een zorgvuldige manier te opereren. Daarom een aangepaste zorgplicht.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
R. Bosma	Sluit zich aan bij eerder gemaakte opmerkingen over veiligheid. Voegt toe dat er nog nooit een duidelijke invulling van het begrip leveringszekerheid is gegeven.	Leest in de uitleg van leveringszekerheid de bescherming van de financiële baten van de aandeelhouders van het gasgebouw. Vindt het correct dat afnemers van laagcalorisch gegarandeerd worden van het benodigde gas.	Leveringszekerheid is het kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid geschikt gas.
R. Gramberg	Veiligheid = leveringszekerheid.	Leveringszekerheid wordt boven seismische risico's geplaatst.	Beide belangen staan naast elkaar waar het de veiligheidsaspecten betreft, daarom is er voor gekozen om ze in een breed veiligheidsbegrip mee te wegen.
R. Gramberg	Versterkingsproces in Overschild moet in een kader van dorpsvernieuwing doorgaan zoals het is ingezet.	Bevreesd dat wetsvoorstel een slim foefje bevat (uitkleden zorgplicht) waardoor het versterkingsprogramma in Overschild niet meer hoeft te worden uitgevoerd.	Het wetsvoorstel is aangepast en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt bij de minister belegd. De uitvoering van de versterkingsoperatie zelf is geen onderdeel van het wetsvoorstel.
R. Kloosterman	Veiligheid = leveringszekerheid.	Leveringszekerheid wordt boven seismische risico's geplaatst.	Beide belangen staan naast elkaar waar het de veiligheidsaspecten betreft, daarom is er voor gekozen om ze in een breed veiligheidsbegrip mee te wegen.
R. Kloosterman	Met de wijziging is de Mijnbouwwet voor Groningen minder streng.	Minder strenge zorgplicht.	Als gevolg van een winningsplicht, kan van de vergunninghouder niet verlangd worden dat nadelige gevolgen worden voorkomen maar wel dat deze door de manier van winning zoveel mogelijk worden beperkt.
R. Thalen	De toelichting zo schrijven dat het voor de gemiddelde burger duidelijk is wat de gevolgen van het wetsvoorstel zijn, ook wie op welke grond aansprakelijk is.		De memorie van toelichting is verduidelijkt op dit punt.
R. Thalen	Door winningsplicht kan NAM een beroep doen op 6 178 sub c BW en zo weggkomen van aansprakelijkheid. Neem daarom op dat deze uitzondering niet geldt.		Overgenomen. Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.
R. Thalen	Staat krijgt grotere rol en wordt daarmee ook aansprakelijk. Daarover is echter niets terug te vinden in het wetsvoorstel.		Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.
R. Thalen	Wetsvoorstel zou na jaren van falend overheidsbeleid juist tot meer duidelijkheid moeten leiden over aansprakelijkheid en schadeafhandeling.		In de memorie van toelichting is al uitgelegd dat de overheid de schadeafhandeling aan zich heeft getrokken. Dit is thans geregeld in het Besluit mijnbouwschade Groningen.
R. Thalen	Minister stelt operationele strategie vast op basis van informatie van GTS en NAM die een direct financieel belang hebben bij de winning.		GTS heeft geen belang bij de gaswinning. NAM moet bij het opstellen van de operationele strategie uitgaan van de raming van GTS.
R. Thalen	Controle door Tweede Kamer op besluitvorming operationele strategie moet worden versterkt.		Het wetsvoorstel wordt als zodanig besproken in de Tweede en Eerste Kamer. De Tweede Kamer kan de minister vragen om uitleg te geven over de vaststelling van een operationele strategie.
R. Thalen	UOV voor een ieder en ook in de latere jaren.		Overgenomen. Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.
R. Thalen	Veiligheid als gevolg van gaswinning en veiligheid als gevolg van leveringszekerheid zijn twee verschillende grootheden en moeten beide afzonderlijk getoetst en gewogen kunnen worden.	Criteria voor de belangenafweging moeten duidelijk, voor iedereen toegankelijk zijn en democratisch gecontroleerd worden.	Beide belangen staan naast elkaar waar het de veiligheidsaspecten betreft, daarom is er voor gekozen om ze in een breed veiligheidsbegrip mee te wegen.
R. Thalen	Leveringszekerheid wordt gelijk of boven het belang van veiligheid gesteld.		Het veiligheidsbelang in Groningen en het belang van veiligheid van leveringszekerheid zijn beiden onderdeel van het brede veiligheidsbelang. De komende vier jaar is het niet mogelijk om met het winnen van 12 bcm te voldoen aan de leveringszekerheid. De veiligheidsrisico's die zijn verbonden met het voor langere tijd afsluiten van huishoudens, ziekenhuizen en bejaardentehuizen zijn dermate groot dat de minister het niet verantwoord acht om deze eindafnemers af te sluiten.
R. Thalen	Nadelige gevolgen hoeven niet meer te worden voorkomen, alleen nog maar beperkt.		Als gevolg van een winningsplicht, kan van de vergunninghouder niet verlangd worden dat nadelige gevolgen worden voorkomen maar wel dat deze door de manier van winning zoveel mogelijk worden beperkt.
R. Thalen	Rechtsbescherming van omwonenden van het Groningenveld wordt verminderd.	De grenzen van het Groningenveld staan niet vast waardoor het niet duidelijk is wie de omwonenden zijn. In het bijzonder worden inwoners en de gemeenten in Noord Drenthe benadeeld. Spreek daarom ook niet alleen over Groningers, maar over iedereen die nadelige gevolgen ondervindt van de winning uit het Groningenveld.	Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast zodat eenieder een zienswijze kan indienen bij het vaststellen van de operationele strategie.
R. Thalen	Rechtsbescherming van andere burgers die bij andere velden wonen wordt ook verminderd.		Beoogd is een technische wijziging aan te brengen die al eerder was voorgesteld maar daar onbedoeld verkeerd was geformuleerd.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
R. Thalen	Gelet op de gevoeligheid is reactietijd van twee weken onbegrijpelijk.		Gelet op het belang van een spoedige inwerkingtreding van het wetsvoorstel is hiervoor gekozen.
R. Thalen	Overheid moet meer (tilt)meters (laten) plaatsen, ook in Noord-Drenthe.		De wijze van meten valt buiten de reikwijdte van het wetsvoorstel.
Rijksuniversiteit Groningen	Zijn de verschillen in formulering van artikel 52d, tweede en derde lid, en 122a bedoeld?		In artikel 52d zijn de verschillen onbedoeld; het wetsvoorstel is op dit punt aangepast zodat het tweede en derde lid gelijkluidend zijn. De verschillen tussen de artikelen 122a en 127 zijn wel bedoeld: SodM (artikel 127) adviseert ook over de ondergrond.
Rijksuniversiteit Groningen	Doel van het wetsvoorstel in de Mijnbouwwet opnemen.	Verduidelijkt het afwegingskader.	Het doel (het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld) van het wetsvoorstel is in de titel en diverse artikelen opgenomen.
Rijksuniversiteit Groningen	Taalgebruik in de MvT.	Verruiming van het begrip veiligheidsbelang kan worden opgevat als een relativering van het veiligheidsbelang van betrokken bewoners en bedrijven. Ook sluitpost, sluitstuk en winningsplicht kunnen verkeerd worden opgevat.	Het veiligheidsbelang speelt ook op bij het niet kunnen voldoen aan de vraag naar geschikt gas, met name bij kleinverbruikers. In de toelichting wordt hier uitgebreid op ingegaan.
Rijksuniversiteit Groningen	Mist de positie van GasTerra die als groothandelaar rechstreeks te maken heeft met de vraag en aanbod van aardgas.		GTS overlegt bij het opstellen van haar raming met de relevante marktpartijen, waaronder GasTerra.
Rijksuniversiteit Groningen	Pas altijd UOV en adviesrecht overheden toe.	Vooraf is onvoldoende duidelijk welke procedure van toepassing is. Belang van rechtszekerheid in het geding.	Overgenomen. Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.
Rijksuniversiteit Groningen	Fysieke veiligheid van burgers heeft met laatste wijziging van de Mijnbouwwet een min of meer volwaardige plaats gekregen. Dat wordt met dit wetsvoorstel weer ongedaan gemaakt.	Opmerkelijk hoe ruim "maatschappelijk belang van leveringszekerheid" moet worden opgevat (o.a. werkgelegenheid). Hoeveel vrijheid heeft de minister om te bepalen welk gewicht aan welk belang toekomt (hoe discretionair is de bevoegdheid van de minister).	Het veiligheidsbelang in Groningen en het belang van veiligheid van leveringszekerheid zijn beiden onderdeel van het brede veiligheidsbelang. De komende vier jaar is het niet mogelijk om met het winnen van 12 bcm te voldoen aan de leveringszekerheid. De veiligheidsrisico's die zijn verbonden met het voor langere tijd afsluiten van huishoudens, ziekenhuizen en bejaardentehuizen zijn dermate groot dat de minister het niet verantwoord acht om deze eindafnemers af te sluiten.
Rijksuniversiteit Groningen	Welke gevolgen heeft de winningsplicht voor de aansprakelijkheid van de vergunninghouder o.g.v. artikel 6:177 BW en voor de Staat op grond van artikel 6:178 BW. Er mag geen enkele onduidelijkheid bestaan wie op welke grond aansprakelijk is wegens onrechtmatig handelen.	Besluit tot vaststellen van de operationele strategie is misschien geen "bevel of dwingend voorschrift" en de schade wordt niet "uitsluitend" door voldoening aan een bevel of dwingend voorschrift veroorzaakt. Maar de winningsplicht beperkt de aansprakelijkheid van de NAM o.g.v. 6:177 BW wel (of neemt deze weg).	Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast. De aansprakelijkheid blijft bij de vergunninghouder.
Rijksuniversiteit Groningen	Handelt de Staat onrechtmatig als de vaststelling van de operationele strategie formele rechtskracht heeft.	Hierbij moet ook nadeelcompensatie worden betrokken. Toelichting is onvoldoende duidelijk.	Bij gaswinning is sprake van risicoaansprakelijkheid, de onrechtmatigheid is geen vereiste voor schadevergoeding.
Rijksuniversiteit Groningen	Op wie rust de versterkingsverplichting en wat is de grondslag daarvoor.	Onduidelijk of de minister/Staat aansprakelijk wordt voor de versterkingsoperatie.	Dit is verduidelijkt in het wetsvoorstel. De aansprakelijkheid blijft bij de vergunninghouder en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt belegd bij de minister.
Rijksuniversiteit Groningen	Met jaarlijkse besluitvorming komt de afdeling bestuursrechtspraak Raad van State niet toe aan een praktisch relevante einduitspraak.		Gelet op de snelle afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld is het wenselijk om jaarlijks een operationele strategie vast te stellen.
S. T. Dieters	Kabinet komt stiekem met een wetsvoorstel en geeft inwoners dan een idioot korte tijd om te reageren. Sluit zich verder aan bij eerder gemaakte opmerkingen over de onduidelijkheid met betrekking tot aansprakelijkheid.	Dit is geen manier van het nemen van democratische besluiten. Zal de Commissie Remkes en de Ombudsman inlichten.	Gelet op het belang van spoedige inwerkingtreding is gekozen voor een korte reactietermijn. Het wetsvoorstel en toelichting zijn op het punt van aansprakelijkheid aangepast en daarmee verduidelijkt.
S.M. Kleine	Wil dat de gaswinning in Groningen stopt (genoeg = genoeg).	Groningen heeft genoeg gas geleverd.	Het kabinet streeft ernaar de gaswinning zo snel mogelijk te beëindigen (zie brief aan de Tweede Kamer 33529, 456). Tot die tijd mag niet meer uit het Groningenveld worden gewonnen dan noodzakelijk is voor de leveringszekerheid. Het kabinet verwacht dat de gaswinning uit het Groningenveld binnen enkele jaren substantieel zal afnemen.
S.M. Kleine	Geen fracking	Fracking is schadelijk voor het milieu.	Het doel van het wetsvoorstel is niet meer gas uit het Groningenveld te winnen dan noodzakelijk is voor de leveringszekerheid. Wel of niet fracken maakt geen onderdeel uit van dit wetsvoorstel.
Security + Certified Professional F.A. Prins	Gang naar de rechter wordt bemoeilijkt.		De gang naar de rechter wordt met dit wetsvoorstel niet bemoeilijkt. Tegen de vaststelling van de operationele strategie staat beroep open bij de bestuursrechter. Naar aanleiding van de consultatiereacties is de voorbereidingsprocedure voor de vaststelling van de operationele strategie in alle gevallen van toepassing en kan door een ieder een zienswijze worden ingediend.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
Security + Certified Professional F.A. Prins	Financieel belang Staat en NAM wordt boven veiligheid gesteld.	Winning stopt als het veld bijna leeg is. Te veel ruimte om meer te winnen dan veilig is.	Volgens NAM zit er nog voor tientallen jaren winbaar gas in het Groningenveld. Dat gas zal niet meer worden gewonnen. Het reductiepad wordt gedreven door de vraag, niet door financiële belangen van de Staat of NAM.
Security + Certified Professional F.A. Prins	Met de wijziging is de Mijnbouwwet voor Groningen minder streng.	Minder strenge zorgplicht.	Als gevolg van een winningsplicht, kan van de vergunninghouder niet verlangd worden dat nadelige gevolgen worden voorkomen maar wel dat deze door de manier van winning zoveel mogelijk worden beperkt.
SodM	Geef in de MvT aan dat de afweging tussen de veiligheidsbelangen niet eenmalig met dit wetsvoorstel gebeurt, maar gedurende het afbouwen van de winning.		De operationele strategie wordt jaarlijks vastgesteld en houdt daarmee rekening met de afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld.
SodM	Verduidelijk de toepassing van de graaddagensystematiek en gebruik gemiddeld scenario voor vaststellen van maandproductie.		In de toelichting is verduidelijkt dat het een jaarvolume betreft. De raming geeft niet aan welke hoeveelheid gas er van dag tot dag uit het Groningenveld mag worden gewonnen.
SodM	Geef SodM een adviesrol bij onvoorziene omstandigheden.		De minister heeft altijd de mogelijkheid om SodM om advies te vragen, het specifiek vastleggen van een rol in onvoorziene omstandigheden is niet noodzakelijk.
SodM	Splits veiligheidsbelang in twee termen, veiligheidsbelang van leveringszekerheid en veiligheidsbelang van de gaswinning in Groningen.	Beoogde zuivere belangenafweging tussen de veiligheidsbelangen is onvoldoende zichtbaar en navolgbaar.	Beide belangen staan naast elkaar waar het de veiligheidsaspecten betreft, daarom is er voor gekozen om ze in een breed veiligheidsbegrip mee te wegen.
SodM	Verplicht GTS en GasTerra tot minimalisatie van de vraag en zorg voor toezicht op deze taak.		Het uitgangspunt van het wetsvoorstel is het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld. ACM houdt toezicht op de netbeheerder, SodM houdt toezicht op de vergunninghouder.
SodM	Geef het meet- en regelprotocol expliciet een plek in het wetsvoorstel; dit is belangrijk bij het continue monitoren van de seismiciteit.		Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld ten behoeve van de monitoring van seismiciteit.
Stichting COM	Er moet meer aandacht zijn voor bescherming van de aarde en het ecosysteem. Als de schade door winning niet is te overzien, dan is sprake van een moedwillige misdaad jegens het ecosysteem, de burgers en gebouwen.		Het wetsvoorstel ziet op het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld.
Stichting COM	Alle schade zal betaald moeten worden door degenen die aan de mijnbouw hebben verdiend. Er moet een verplicht fonds komen waarin 10 procent van de inkomsten moet worden gestort als buffer om schadeafhandeling uit te vergoeden.		Wetsvoorstel gaat over het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld. In het regeerakkoord is aangekondigd dat het kabinet nog zal komen met een definitieve voorziening van de publieke afhandeling van de mijnbouwschade door winning uit het Groningenveld.
Stichting COM	Grondrechten staan boven politieke en economische belangen.		In de memorie van toelichting is ingegaan op de relevante grondrechten en de afweging daaromtrent.
Stichting good governance monitor (Solleveld)	Waaruit blijkt dat de toegevoegde waarde van advies van de regionale overheden beperkt is.	Als de inspraak wordt afgeschaft moet via een onafhankelijk meet- en regelprotocol zichtbaar gemaakt worden of de cumulatieve gevolgen van de winning groter blijken dan vooraf ingeschat.	Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast zodat de regionale overheden bij iedere operationele strategie adviesrecht hebben.
Stichting good governance monitor (Solleveld)	Winningsplicht Groningenveld kan preventiewerking hebben voor kleine velden.	Bij kleine velden moeten zaken als co2-uitstoot, methaan, schade etc worden meegenomen als kostenpost.	Leveringszekerheid speelt geen rol bij kleine velden; daarmee is er ook geen grond voor een winningsplicht voor die velden.
Stichting good governance monitor (Solleveld)	Illegale milieuaantasting is toch onder alle omstandigheden strafbaar.	Wetten die (doel)bewust overlast of gezondheidsschade veroorzaken zouden onder "creëren van een illegale milieuaantasting" moeten vallen.	Het wetsvoorstel gaat over het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld en stelt geen nadere eisen ten behoeve van het milieu.
Stichting good governance monitor (Solleveld)	Verklaar omgekeerde bewijslast van toepassing op alle mijnbouwactiviteiten.		Dit valt buiten de reikwijdte van dit wetsvoorstel. Omkering van de bewijslast is aan de orde wanneer er sprake is van een groot aantal gevallen van schade waarvan vaststaat dat die het gevolg is van mijnbouw. Dan is aannemelijk dat vergelijkbare gevallen waarvan niet vaststaat dat dit het gevolg is van mijnbouw ook toegerekend kunnen worden aan mijnbouw.
Stichting good governance monitor (Solleveld)	Houdt wel een UOV als de effecten gelijk blijven.	Ook als het verwachte effect hetzelfde is, kan een ander/aanvullend perspectief input bieden voor een integrale afweging van de risico's.	Overgenomen. Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast.
Stichting good governance monitor (Solleveld)	Welke onafhankelijke instantie blijft over voor een objectieve inschatting van de veiligheid.	Onafhankelijke positie SodM lijkt te worden aangetast omdat SodM alleen mag adviseren over de operationele strategie. De gewijzigde rol gaat onveiligheid niet voorkomen omdat leveringszekerheid prevaleert.	SodM adviseert over de hele breedte; de rol van SodM wordt daarmee niet aangetast. Daarnaast wordt TNO gevraagd specifiek over de bovengrondse effecten te adviseren. Decentrale overheden en de Mijnraad worden ook om advies gevraagd.
Stichting good governance monitor (Solleveld)	Houdt bij de vraag naar gas rekening met de verwachte effecten van de energietransitie. De minister moet een energietransitieplicht krijgen om de vraag naar gas uit het Groningenveld te verminderen.		Het wetsvoorstel gaat uit van minimale winning uit het Groningenveld. De energietransitie heeft daarmee effect op de hoogte van de winning. De energietransitie zelf is geen onderdeel van het wetsvoorstel. Maatregelen om het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen zijn onderdeel van het sluiten Klimaatakkoord en worden besproken aan de klimaattafels.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
Stichting good governance monitor (Solleveld)	Opheffing van de strafbaarstelling staat los van de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever (de minister) om niet in strijd met de zorgplicht te handelen.	De rechter of het parlement moet de opdrachtgever (de minister) aanpakken als de vergunninghouder wordt gedwongen een strafbaar feit te plegen maar daarvoor niet kan worden vervolgd.	Door voor te schrijven wat noodzakelijk is voor leveringszekerheid (als sluitstuk) krijgt NAM opdracht van de minister. Bij een opdracht van de minister om op bepaalde manier te opereren past een andere zorgplicht. NAM kan opdracht krijgen van de minister boven een bepaald veiligheidsniveau te opereren, een strafrechtelijke vervolging past dan niet. Dit ontslaat NAM er niet van op een zorgvuldige manier te opereren. Daarom een aangepaste zorgplicht. Het wetsvoorstel is aangevuld met een bepaling zodat de vergunninghouder kan worden gesanctioneerd indien hij niet handelt overeenkomstig de door de minister vastgestelde de operationele strategie.
Stichting good governance monitor (Solleveld).	Onduidelijk wat noodzakelijke maatregelen om schade te voorkomen zijn en wat een zwaar ongeval is.	Onduidelijk wat de praktische gevolgen van de nieuwe zorgplicht zijn voor de bewoners (schadeafhandeling).	De definitie van zwaar ongeval staat beschreven in artikel 1, onderdeel v, van de Mijnbouwwet. In het wetsvoorstel is verduidelijkt wat de gevolgen zijn van de nieuwe zorgplicht voor bewoners.
Stichting Schalievrj Nederland	Leveringszekerheid gaat boven veiligheid Groningers en milieu.	Er zal open en transparant onderzoek gedaan moeten worden wanneer en in welke mate het veiligheidsbelang door minder leveringszekerheid in het geding komt en in hoeverre gaslevering geprioriteerd kan worden.	Het veiligheidsbelang in Groningen en het belang van veiligheid van leveringszekerheid zijn beiden onderdeel van het brede veiligheidsbelang. De komende vier jaar is het niet mogelijk om met het winnen van 12 bcm te voldoen aan de leveringszekerheid. De veiligheidsrisico's die zijn verbonden met het voor langere tijd afsluiten van huishoudens, ziekenhuizen en bejaardentehuizen zijn dermate groot dat de minister het niet verantwoord acht om deze eindafnemers af te sluiten.
Stichting Schalievrj Nederland	Leg de nadruk op het verminderen van het gasgebruik.	Er wordt op dit moment veel energie oneigenlijk gebruikt. Merk misbruik van energie (terrasverwarmers, open winkeldeuren in de winter) aan als economisch delict.	Het wetsvoorstel ziet niet op de energietransitie. Maatregelen om het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen zijn onderdeel van het te sluiten Klimaatakkoord en worden besproken aan de Klimaat Tafels.
T.I.C. Huizinga-Roelofs	Versterkingsproces in Overschild moet in een kader van dorpsvernieuwing doorgaan zoals het is ingezet.		Het wetsvoorstel is aangepast en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt bij de minister belegd. De uitvoering van de versterkingsoperatie zelf is geen onderdeel van het wetsvoorstel.
Vereniging Gasopslag Nederland	Gasopslagen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de vermindering van de winning in Groningen. Gasopslagen kunnen die rol alleen vervullen als er redelijke transporttarieven zijn. Tarieven zijn nu te hoog en niet transparant. Toename van transporttarieven zal kunnen leiden tot afname van beschikbaarheid van gasopslagen.	Transporttarieven zijn nu veel te hoog. Pleit voor een korting voor de gasopslagbedrijven van 100 procent.	De vaststelling van de transporttarieven is de bevoegdheid van de Autoriteit Consument en Markt.
Vereniging Gasopslag Nederland	Optimaal inzetten van gasopslagen is geen taak van GTS.	Welke uitgangspunten hanteert GTS bij optimaal inzetten, wat doet GTS als de inzet afwijkt van de raming.	GTS gaat bij haar raming uit van een optimale inzet van de gasopslagen en overlegt hiervoor met relevante marktpartijen.
Vereniging Gasopslag Nederland	Optimale inzet van gasopslagen vereist marktconforme private contracten tussen GTS en marktpartijen.	GTS moet niet de mogelijkheid hebben om kosteloos aanwijzingen te geven aan gasopslagen om H-gas te converteren. Wijst in dit kader op programmaverantwoordelijkheid.	GTS gaat bij haar raming uit van een optimale inzet van de gasopslagen en overlegt hiervoor met relevante marktpartijen. Aanwijzingsinstrument van GTS wijzigt niet als gevolg van dit wetsvoorstel. Bij een aanwijzing is er wel een financiële verrekening.
Vereniging Gasopslag Nederland	Er moet een compensatieregeling zijn voor marktpartijen die een aanwijzing van GTS krijgen.	Marktpartijen mogen niet de dupe zijn van aanwijzingen van GTS.	Aanwijzingsinstrument van GTS wijzigt niet als gevolg van dit wetsvoorstel. Bij een aanwijzing is er wel een financiële verrekening.
Vereniging Gasopslag Nederland	Inzet van gasopslagen wordt een functie ten behoeve van algemeen nut. Op welke wijze krijgen de marktpartijen hun kosten hiervoor vergoed.		Gasopslagen worden belangrijker naarmate de gaswinning uit Groningen verder wordt teruggebracht. Hiervoor geldt een marktconforme vergoeding.
Vereniging Gasopslag Nederland	Wat gebeurt er als het aanbod van H-gas tekort schiet. Welke prioritering wordt dan gevolgd en wordt dat in voorschriften vastgelegd.	Veel moeilijke woorden en begrippen. Processen en instrumenten worden op verschillende manieren opgeschreven en toegelicht.	Dit valt buiten de reikwijdte van het wetsvoorstel. De gasmarkt in Noord-west-Europa is liquide (veel aanbieders), bijvoorbeeld via de LNG-terminal.
Vereniging Gasopslag Nederland	Wetsvoorstel is onduidelijk over de wijze waarop de GTS en ACM invulling aan het wetsvoorstel geven en dus welke invloed het wetsvoorstel heeft op de dagelijkse exploitatie van gasopslagen.		GTS betreft bij haar raming de relevante marktpartijen. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over de raming.
Vermillion	Het blijft onduidelijk wanneer er sprake is van een gewijzigd winningsplan en wanneer hiervoor instemming moet worden gevraagd. Vraagt om aanpassing van artikel 34.	Alleen als er een wijziging optreedt in de totale productie, de productieduur, de bodemdalingprognose of het seismisch risicoprofiel ten opzicht van hetgeen hierover in het winningsplan is opgenomen, is sprake van een wijziging. Andere wijzigingen zouden niet moeten leiden tot een instemmingsprocedure.	Beoogd is een technische wijziging aan te brengen die al eerder was voorgesteld maar daar onbedoeld verkeerd was geformuleerd. Het wetsvoorstel brengt geen wijziging ten aanzien van de vraag wanneer sprake is van een inhoudelijke wijziging van winningsplan.
Vermillion	Alleen UOV bij significante wijziging van productieduur, -volume, bodemdaling of seismisch risico.		Voorstel van Vermillion gaat verder dan met de oorspronkelijke wijziging was beoogd.
Vermillion	Instemmingsbesluit m.b.t. ondergeschikte wijziging kan inwerking treden zodra het besluit bekend is gemaakt.	Bij een wijziging van ondergeschikte aard is toepassing van artikel 20.3 Wet milieubeheer niet nodig.	Beoogd is een technische wijziging aan te brengen die al eerder was voorgesteld maar daar onbedoeld verkeerd was geformuleerd. Het voorstel van Vermillion valt buiten deze technische wijziging.
Vermillion	Verduidelijk dat het nieuwe hoofdstuk 4a niet gerelateerd is aan de calorische waarde van het gas, maar dat het de winning van gas uit het Groningenveld betreft.		Het wetsvoorstel ziet op het Groningenveld. Dit is terug te zien in onder andere de titel en in diverse artikelen en de toelichting daarop.

indiener	opmerking	onderbouwing	reactie EZK
Vermillion	Onduidelijk of de kosten van de stikstoffabriek in de transporttarieven kunnen worden opgenomen.	Stelt voor om de kosten door te berekenen in de exittarieven van GTS.	Invulling tariefregulering is de verantwoordelijkheid van de Autoriteit Consument en Markt. In een beleidsregel kan ACM hier duidelijkheid over verschaffen.
W. van Zonneveld	Andere belangen gaan boven veiligheid.	Winning stopt als het veld bijna leeg is. Te veel ruimte om meer te winnen dan veilig is.	Door de versnelde afbouw van de winning zal er nog miljarden m ³ winbaar gas in het Groningenveld achterblijven.
Waddenvereniging	Winning onder de Waddenzee moet ook zo snel mogelijk naar nul.	Door stijging van de zeespiegel als gevolg van klimaatverandering en bodemdaling als gevolg van gaswinning zal de Waddenzee verdrinken.	Dit valt buiten de reikwijdte van dit wetsvoorstel. Bij de wijziging van de Mijnbouwwet in 2016 is over de gaswinning in de Waddenzee uitgebreid gedebatteerd.
Waddenvereniging	In de toelichting ontbreken de effecten op de natuur van de extra stikstofuitstoot die het gevolg is van het bijmengen met stikstof.		De stikstof wordt onttrokken aan de lucht, dit wordt toegevoegd aan het hoogcalorisch gas. Bij verbranding van dit gas komt de stikstof (N ₂) weer vrij in de lucht.
Waddenvereniging	Uit het wetsvoorstel blijkt niet op welke wijze de belangen van natuur en milieu worden meegewogen bij beslissingen over de winningsstrategie.		Het wetsvoorstel ziet op het minimaliseren van de gaswinning van het Groningenveld en zal daarom afbouw tot gevolg hebben. Er is dan ook geen nieuwe gaswinningslocatie in het Groningenveld voorzien.
Waddenvereniging	Wetsvoorstel breekt huidige waarborgen ten aanzien van veiligheid, effecten op natuur, inspraak en onafhankelijkheid IGM af.	Het betreft de wijziging van artikel 34, de wijziging van artikel 36 (handhaaf weigeringsgrond leveringszekerheid), nieuw zorgplichtartikel (artikel 33 moet onverkort van toepassing zijn op de houder van de winningsvergunning Groningenveld).	Huidige waarborgen ten aanzien van veiligheid, inspraak en onafhankelijkheid IGM wijzigen niet. Het effect op natuur uit artikel 34 Mijnbouwwet is niet overgenomen. De winning uit het Groningenveld wordt afgebouwd en er komen nieuwe winningslocaties bij.
Waddenvereniging	Neem ook maatregelen op om het verbruik naar gas te verminderen.	Ombouw is paard achter de wagen spannen en draagt niet bij aan de gewenste energietransitie.	Het wetsvoorstel ziet niet op de energietransitie. Maatregelen om het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen zijn onderdeel van het te sluiten Klimaatakkoord en worden besproken aan de klimaattafels.
Waterschap Noorderzijlvest	Ten onrechte niet verwezen naar waterstaatswerken.		Onder de term infrastructurele werken wordt begrepen waterstaatswerken. In de overige artikelen van de Mijnbouwwet worden waterstaatswerken ook niet apart genoemd.
Waterschap Noorderzijlvest	Reactietermijn erg kort, maar toont wel begrip daarvoor.		Voor kennisgeving aangenomen.
Waterschap Noorderzijlvest	Het is onzeker wanneer de gevolgen van de gaswinning niet meer merkbaar zijn. Besteed meer aandacht aan de na-ijleffecten na het stoppen van de gaswinning.		Omdat de na-ijleffecten onduidelijk zijn is in het artikel over de zorgplicht een lid opgenomen over de beëindiging van de gaswinning.
Waterschap Noorderzijlvest	Is teleurgesteld dat het waterschap niet vertegenwoordigd is aan de bestuurlijke Wiebestafel en de ambtelijke experttafel.		Dit valt buiten de reikwijdte van het wetsvoorstel.
WICON BV	Er is 150 miljard kuub weggelekt naar bovenliggende bodem. Dat gas moet uit veiligheidsoverwegingen worden gewonnen.	Dit gas migreert door de bodemlagen (tot het maaiveld) en vormt een gevaar voor mens en milieu.	Dit is mij niet bekend. Mogelijk wordt bedoeld op het volgende: In het jaarverslag 1979 van EZ staat op p.32 dat de aardgasreserve van het Groningen gasveld per 1 januari 1980 met ongeveer 152 miljard m ³ is verhoogd (!). Dus niet verminderd als gevolg "weglekken" of iets dergelijks. Die verhoging had destijds te maken met de constatering dat de druk in het gasveld langzamer afnam dan verwacht. Dat heeft geleid tot nadere studie. Uit die studie bleek dat de eigenschappen van het reservoirgesteente gunstiger waren, dan eerder aangenomen. Op grond daarvan zijn de reserves destijds verhoogd. Het jaarverslag 1979 kan worden gedownload van het Nederlandse Olie- en Gasportaal. Link: http://www.nlog.nl/archief . Op p.32 en 33 van dat jaarverslag worden de achtergronden van de verhoging van Groningen-reserves uitvoerig uitgelegd. Er is dus geen sprake van weglekken.
Y.M. Eijgelaar	Met het veranderen van winningsplan in operationele strategie vervalt de mogelijkheid voor het indienen van een zienswijze.		Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast zodat eenieder een zienswijze kan indienen bij het vaststellen van de operationele strategie.
Y.M. Eijgelaar	Wetsvoorstel slaat de bodem uit de rechtszekerheid en veiligheid van de Groningers.	Het niet van toepassing verklaren van de artikelen 21, derde lid, 33, 34, 35 en 36 heeft verstrekende gevolgen voor de rechtszekerheid en veiligheid.	Gelet op het doel om de gaswinning uit het Groningenveld te minimaliseren is een aangepaste afwegingskader noodzakelijk. Waar mogelijk zijn de belangen wel overgenomen.
Y.M. Eijgelaar	Groningers kunnen de vergunninghouder niet meer aansprakelijk stellen.	Door het vervallen van de zorgplicht en door overtreding van de zorgplicht niet strafbaar te stellen worden Groningers vogelvrij verklaard. Wetsvoorstel schendt fundamentele rechten van de mens en is discriminerend.	Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast. De aansprakelijkheid blijft bij de vergunninghouder en de verantwoordelijkheid voor versterken wordt belegd bij de minister.